

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

BANKŲ PRIEŽIŪRA

Vadovas dėl klimato ir aplinkos rizikos

Priežiūriniai lūkesčiai dėl rizikos valdymo ir informacijos atskleidimo

Pastaba: šis dokumentas – vadovo projektas, dėl kurio vyko viešos konsultacijos, todėl jis nebeaktualus. Prašom žiūrėti galutinę vadovo dėl klimato ir aplinkos rizikos versiją (2020 m. lapkričio mėn.)

BANKENTOEZICHT

2020 m. gegužės mėn.

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZIBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHLAD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

BANKENAUF SICHT

SUPERVISÃO BANCÁRIA

Turinys

1	Įvadas	3
2	Apimtis ir taikymas	6
2.1	Taikymas svarbioms įstaigoms	6
2.2	Įsigaliojimas	6
2.3	Taikymas mažiau svarbioms įstaigoms	7
2.4	Bendroji prudencinė sistema	7
3	Klimato ir aplinkos rizika	10
3.1	Sąvokų apibrėžtys	10
3.2	Klimato ir aplinkos rizikos ypatumai	10
3.3	Padėties įvertinimo išvados	14
4	Priežiūriniai lūkesčiai dėl verslo modelių ir strategijos	16
4.1	Verslo aplinka	16
4.2	Verslo strategija	18
5	Priežiūriniai lūkesčiai dėl vidaus valdymo ir įstaigai priimtinos rizikos	20
5.1	Valdymo organai	20
5.2	Įstaigai priimtina rizika	22
5.3	Organizacinė struktūra	24
5.4	Ataskaitos	26
6	Priežiūriniai lūkesčiai dėl rizikos valdymo	29
6.1	Rizikos valdymo sistema	29
6.2	Kredito rizikos valdymas	32
6.3	Operacinės rizikos valdymas	35
6.4	Rinkos rizikos valdymas	36
6.5	Scenarijų analizė ir testavimas nepalankiausiomis sąlygomis	38
6.6	Likvidumo rizikos valdymas	39

7	Priežiūriniai lūkesčiai dėl informacijos atskleidimo	41
	Informacijos atskleidimo politika ir procedūros	41
	Apie klimato ir aplinkos riziką atskleidžiamos informacijos turinys	44
	Šaltiniai	46

1 Įvadas

2015 m. priėmus Paryžiaus susitarimą dėl klimato kaitos ir JT darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m., visame pasaulyje vyriausybės imasi priemonių pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir labiau žiedinės ekonomikos. Europoje patvirtintos veiksmų gairės [Europos žaliasis kursas](#), kuriose iškeltas tikslas, kad Europa iki 2050 m. taptų pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu. Šioje srityje svarbus vaidmuo tenka ir finansų sektoriui, kaip įtvirtinta Komisijos parengtame [Tvaraus augimo finansavimo veiksmų plane](#).

Perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir labiau žiedinės ekonomikos ne tik kelia riziką ekonomikai ir finansų įstaigoms, bet ir suteikia galimybių¹, o klimato kaitos ir aplinkos būklės blogėjimo keliama fizinės žalos rizika gali daryti didelį poveikį realiajai ekonomikai ir finansų sistemai. Europos Centrinis Bankas (ECB) jau antrus metus iš eilės [BPM rizikos schemeje](#) klimato riziką priskiria prie pagrindinių euro zonos bankų sistemos rizikos veiksnių. ECB laikosi nuomonės, kad įstaigos turėtų vykdyti visapusiškus ir perspektyvinius klimato ir aplinkos rizikos vertinimus.

ECB akylai seka pokyčius, galinčius paveikti euro zonos įstaigas. [Komisijos Tvaraus augimo finansavimo veiksmų planu](#) siekiama finansinius srautus nukreipti į tvarias investicijas, integruoti tvarumą į rizikos valdymą, didinti skaidrumą ir atsižvelgti į ilgalaikę perspektyvą. Kalbant konkrečiai apie finansų sektorių, Europos bankininkystės institucija (EBI) buvo įgaliota įvertinti, kaip aplinkos, socialinė ir valdymo rizika galėtų būti integruota į visus tris prudencinės priežiūros ramsčius. Vykdydama šį įgaliojimą, EBI paskelbė [Veiksmų planą dėl tvarių finansų](#), kuriame išdėstė įstaigoms skirtas pagrindines nuostatas dėl strategijos, rizikos valdymo, informacijos atskleidimo, scenarijų analizės ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis.

Šiame vadove išdėstyta, kaip ECB supranta saugų ir prudencinį klimato ir aplinkos rizikos valdymą pagal dabartinę prudencinę sistemą. Jame aprašyta, kaip, ECB nuomone, įstaigos, rengdamos ir įgyvendinamos savo verslo strategiją bei vidaus valdymo ir rizikos valdymo sistemą, turėtų atsižvelgti į klimato ir aplinkos riziką kaip į jau apibrėžtas prudencines rizikas didinantį veiksni. Toliau dėstoma, kaip, ECB nuomone, įstaigos galėtų atskleisti daugiau informacijos apie klimato ir aplinkos riziką ir taip tapti skaidresnės.

Šis vadovas įstaigoms nėra privalomas, tačiau bus taikomas kaip pagrindas vykdant priežiūrinį dialogą. Per priežiūrinį dialogą ECB su įstaigomis aptars sritis, kuriose įstaigų praktika galbūt neatitinka šiame vadove išdėstyty ECB lūkesčių. ECB toliau plėtos savo priežiūrinius lūkesčius dėl klimato ir aplinkos rizikos valdymo ir informacijos atskleidimo, atsižvelgdamas į reguliavimo srities pokyčius ir į bankų sektoriaus bei priežiūros institucijų taikomos praktikos raidą.

¹ Žr., pvz., [2019 m. gegužės mėn. ECB finansinio stabilumo apžvalgą](#).

1 intarpas

ECB priežiūrinių lūkesčių apžvalga

1. Kad galėtų priimti informacija pagrįstus strateginius ir verslo sprendimus, įstaigos turėtų suprasti, kaip klimato ir aplinkos rizika trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais veikia verslo aplinką, kurioje jos dirba.
2. Apibrėždamos ir įgyvendindamos savo verslo strategiją, įstaigos turėtų į ją integruoti klimato ir aplinkos riziką, kuri daro reikšmingą poveikį jų verslo aplinkai trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais.
3. Valdymo organai į klimato ir aplinkos riziką turėtų atsižvelgti rengdami savo įstaigos bendrą verslo strategiją, verslo tikslus ir rizikos valdymo sistemą ir turėtų vykdyti veiksmingą klimato ir aplinkos rizikos stebėseną.
4. Klimato ir aplinkos riziką įstaigos turėtų tiesiogiai įtraukti į savo priimtinos rizikos tvarką.
5. Atsakomybę už klimato ir aplinkos rizikos valdymą įstaigos turėtų priskirti savo organizacinėje struktūroje pagal trijų lygių kontrolės modelį.
6. Įstaigos turėtų kaupti apibendrintus duomenis apie jų patiriamą klimato ir aplinkos riziką ir įtraukti juos į vidaus ataskaitas, kad jų valdymo organai ir atitinkami pakomitečiai galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus.
7. Įstaigos turėtų klimato ir aplinkos riziką – kaip vieną iš jos esamas rizikas didinančių veiksnių – įtraukti į savo rizikos valdymo sistemą, kad galėtų šią riziką valdyti ir stebėti pakankamai ilgą laikotarpį ateityje, ir šią tvarką reguliariai peržiūrėti. Įstaigos turėtų šią riziką nustatyti ir kiekybiškai įvertinti savo kapitalo pakankamumo užtikrinimo procese.
8. Įstaigos, valdydamos kredito riziką, turėtų visuose kreditų suteikimo proceso etapuose atsižvelgti į klimato ir aplinkos riziką ir stebėti šią riziką savo portfeliuose.
9. Įstaigos turėtų įvertinti, kaip su klimato kaita susiję reiškiniai galėtų neigiamai paveikti jų veiklos tęstinumą ir koku mastu dėl įstaigų veiklos pobūdžio galėtų padidėti jų reputacijos ir (arba) įsipareigojimų rizika.
10. Įstaigos raginamos nuolat stebėti, kokį poveikį klimato ir aplinkos veiksniai gali padaryti jų dabartinėms rinkos rizikos pozicijoms ir būsimoms investicijoms, ir parengti testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijus, į kuriuos būtų įtraukta ir klimato ir aplinkos rizika.
11. Įstaigos, patiriančios reikšmingą klimato ir aplinkos riziką, turėtų įvertinti savo testavimų nepalankiausiomis sąlygomis tinkamumą ir įtraukti šią riziką į savo bazinius ir nepalankius scenarijus.
12. Įstaigos turėtų įvertinti, ar dėl jų patiriamos reikšmingos klimato ir aplinkos rizikos galėtų padidėti jų grynosios piniginės išmokos ar sumažėti likvidumo rezervai ir, jeigu taip, turėtų šiuos veiksnius įtraukti į savo likvidumo rizikos valdymo ir likvidumo rezervų kalibravimo procesus.

13. Rengdamos pagal teisės aktus privalomos atskleisti informacijos ataskaitas, įstaigos turėtų jose pateikti prasmingą informaciją apie klimato ir aplinkos riziką, kurią jos laiko reikšminga, ir pagrindinius jos parametrus, vadovaudamosi bent jau Europos Komisijos komunikatu „Nefinansinių ataskaitų teikimo gairės. Priedas dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo“.
-

2 Apimtis ir taikymas

2.1 Taikymas svarbioms įstaigoms

Šiame vadove išdėstytais lūkesčiais bus remiamasi ECB vykdant priežiūrinį dialogą su tiesiogiai ECB priežiūrimomis svarbiomis įstaigomis. Vadovą bendromis pastangomis parengė ECB ir nacionalinės kompetentingos institucijos (NKI), siekdami įstaigoms suteikti daugiau informacijos apie tai, kaip ECB supranta saugų ir prudencinį klimato ir aplinkos rizikos valdymą pagal dabartinę prudencinę sistemą². Jis parengtas ir tam, kad bankų sektorius geriau suprastų klimato ir aplinkos riziką ir būtų geriau pasirengęs ją valdyti.

Svarbios įstaigos turėtų vadovautis šiuo vadovu, atsižvelgdamos į savo patiriamos klimato ir aplinkos rizikos reikšmingumo lygį.

Šis vadovas nepakeičia jokių taikomų teisės aktų ir nėra už juos viršesnis. Šio dokumento tarpuose aprašyta stebima praktika pateikiama tik kaip pavyzdys ir nebūtinai turi būti perimta, ji taip pat nebūtinai atitinka visus priežiūrinius lūkesčius. Šis vadovas turėtų būti skaitomas kartu su kitais ECB vadovais, ypač su ECB vadovu dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (toliau – ECB vadovas dėl ICAAP)³. Be to, įstaigos raginamos deramai atsižvelgti ne tik į šį vadovą ir atitinkamus Sąjungos ir nacionalinės teisės aktus, bet ir į kitas atitinkamas publikacijas, parengtas, pavyzdžiui, Europos Komisijos (EK), Europos bankininkystės institucijos (EBI), Finansų sistemos žalinimo tinklo (angl. *Network for Greening the Financial System*, NGFS), Bazelio bankų priežiūros komiteto (BBPK), Finansinio stabilumo tarybos (FST), Su klimatu susijusios finansinės informacijos atskleidimo darbo grupės (angl. *Task Force on Climate-related Financial Disclosures*, TCFD), Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) ir NKI⁴.

2.2 Įsigaliojimas

Šis vadovas pradeda taikyti nuo jo paskelbimo dienos. Svarbios įstaigos turėtų įvertinti, koku mastu jų dabartinė klimato ir aplinkos rizikos valdymo ir informacijos atskleidimo praktika yra saugi ir prudencinė, palyginti su šiame vadove išdėstytais lūkesčiais. Jei reikia, svarbios įstaigos turėtų kuo greičiau pradėti koreguoti savo praktiką. Per priežiūrinį dialogą nuo 2020 m. pabaigos svarbių įstaigų bus prašoma informuoti ECB apie bet kokius jų praktikos nukrypimus nuo šiame vadove išdėstyto priežiūrinių lūkesčių. ECB pripažįsta, kad klimato ir aplinkos rizikos valdymo ir

² Tai reiškia, kad vadovu nesiekama nustatyti papildomų audito reikalavimų.

³ Žr. [ECB vadovą dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso \(ICAAP\)](#), ECB, 2018 m. Šiame vadove toliau patikslinama, kaip, vertinant riziką kapitalui, reikėtų atsižvelgti ir į klimato ir aplinkos rizikos ypatumus.

⁴ Žr., pvz., „[Guidance Notice on Dealing with Sustainability Risks](#)“ (Gairės dėl tvarumo rizikos valdymo), BaFin, 2019 m., „[Integration of climate-related risk considerations into banks' risk management](#)“ (Klimato rizikos integravimas į bankų rizikos valdymą), *Gerosios praktikos dokumentas*, DNB, 2019 m., ir „[Guide for Handling Sustainability Risks](#)“ (Gairės dėl tvarumo rizikos valdymo), *Konsultacijų dokumentas*, FMA, 2020 m.

informacijos atskleidimo praktika, metodika bei priemonės šiuo metu yra dar ne galutiniame etape ir nusistovės tik ilgainiui.

2.3 Taikymas mažiau svarbioms įstaigoms

Vadovą bendromis pastangomis parengė ECB ir NKI, kad užtikrintų nuoseklių aukštų priežiūros standartų taikymą visoje euro zonoje. Todėl rekomenduojama, kad NKI, vykdydamos mažiau svarbių įstaigų priežiūrą, iš esmės taikytų šiame vadove išdėstytus lūkesčius proporcingai įstaigos rizikos profiliui ir verslo modeliui. ECB pripažįsta, kad kai kurios NKI jau parengė arba dar rengia gaires dėl klimato ir aplinkos rizikos. Mažiau svarbios įstaigos raginamos laikytis jų ir kitų atitinkamų dokumentų, kuriuos parengė jų NKI.

2.4 Bendroji prudencinė sistema

Šiame vadove išdėstyta, kaip ECB supranta saugų ir prudencinį klimato ir aplinkos rizikos valdymą pagal dabartinę prudencinę sistemą. Šiuo klausimu itin aktualūs toliau nurodyti Kapitalo reikalavimų direktyvos (KRD)⁵ ir Kapitalo reikalavimų reglamento (KRR)⁶ straipsniai:

- KRD 73 straipsnyje nustatytas reikalavimas, kad įstaigos taikytų patikimas, veiksmingas ir išsamias strategijas ir procesus, siekdamos nuolat vertinti ir turėti vidaus kapitalo, kurį jos laiko pakankamu atitinkamo pobūdžio ir lygio rizikai, kuri joms kyla arba gali kilti, padengti, sumas, rūšis ir paskirstymą.
- KRD 74 straipsnio 1 dalyje nustatytas reikalavimas, kad įstaigose turi būti nustatytos patikimos valdymo priemonės, įskaitant aiškią organizacinę struktūrą su tiksliai apibrėžta, skaidria ir nuoseklia atsakomybe, veiksmingi rizikos, su kuria kredito įstaiga susiduria arba gali susidurti, nustatymo, valdymo, stebėsenos ir pranešimo apie tokią riziką procesai, tinkami vidaus kontrolės mechanizmai, įskaitant patikimas valdymo ir apskaitos procedūras, ir atlygio politika bei praktika, suderinta su patikimu ir veiksmingu rizikos valdymu ir skatinanti tokį valdymą.
- KRD 74 straipsnio 2 dalis, pagal kurią to straipsnio 1 dalyje nurodyta tvarka, procesai ir mechanizmai turi būti išsamūs ir proporcingi verslo modeliui ir įstaigos veiklai būdingos rizikos pobūdžiui, mastui bei sudėtingumui. Be to, turi būti atsižvelgiama į 76–95 straipsniuose nustatytus techninius kriterijus;
- KRD 76 straipsnio 1 dalis, pagal kurią įstaigos turi užtikrinti, kad valdymo organas tvirtintų ir reguliariai peržiūrėtų rizikos, su kuria įstaiga susiduria arba

⁵ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

⁶ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl prudencinių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012.

gali susidurti, įskaitant dėl makroekonominės aplinkos, kurioje ta įstaiga veikia, kylančią riziką, susijusią su verslo ciklo būsena, prisiėmimo, valdymo, stebėsenos ir mažinimo strategiją ir politiką;

- KRD 79 straipsnis, kuriame nustatyti specifiniai teisės akto reikalavimai dėl kredito ir sandorio šalies rizikų, kuriuos kompetentingos institucijos turi užtikrinti kredito įstaigose;
- KRD 83 straipsnio 1 dalis, pagal kurią kompetentingos valdžios institucijos turi užtikrinti, kad būtų įgyvendinta politika ir procesai, skirti visiems reikšmingiems rinkos rizikos šaltiniams bei rinkos rizikos padariniams nustatyti, vertinti ir valdyti;
- KRD 85 straipsnis, pagal kurį kompetentingos valdžios institucijos turi užtikrinti, kad įstaigos įgyvendintų politiką ir procesus, skirtus operacinei rizikai vertinti ir valdyti, ir kad būtų parengti nenumatytų atvejų ir veiklos tęstinumo planai, siekiant rimtų veiklos sutrikimų atveju užtikrinti įstaigos pajėgumą nepertraukiamai vykdyti veiklą ir apriboti nuostolius;
- KRD 91 straipsnis, pagal kurį valdymo organų nariai privalo turėti pakankamai žinių, įgūdžių ir patirties savo pareigoms vykdyti;
- KRR 431 straipsnio 3 dalis, pagal kurią įstaigos turi patvirtinti formalią politiką, siekdamos laikytis šioje dalyje nustatytų informacijos atskleidimo reikalavimų, ir taikyti savo atskleidžiamos informacijos tinkamumo, įskaitant jos patikrinimą ir dažnumą, įvertinimo politiką, o taip pat turi taikyti vertinimo, ar jų atskleidžiama informacija rinkos dalyviams išsamiai parodo jų rizikos pobūdį, politiką;
- KRR 432 straipsnio 1 dalis, pagal kurią įstaigos gali neatskleisti II antraštinėje dalyje išvardytų vienos ar kelių rūšių informacijos, jeigu taip atskleista informacija nelaikoma reikšminga, išskyrus informaciją, nustatytą 435 straipsnio 2 dalies c punkte, 437 ir 450 straipsniuose. Atskleidžiama informacija laikoma reikšminga, jei jos neatskleidimas arba netinkamas pateikimas galėtų pakeisti vartotojo, kuris remiasi tokia informacija priimdamas ekonominio pobūdžio sprendimus, vertinimą arba sprendimą arba padaryti jiems įtaką.

EBI yra priėmusi keletą gairių dėl pirmiau išvardytų straipsnių nuostatų įgyvendinimo. Šio vadovo nuostatos, kuriose daroma nuoroda į tokias gaires, turėtų būti taikomos kartu su atitinkamu KRD ar KRR straipsniu, dėl kurio tos gairės priimtose. Aktualios šios EBI gairės:

- EBI vidaus valdymo gairės (EBA/GL/2017/11);
- EBI gairės dėl peržiūrėtos bendros priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (SREP) ir priežiūrinio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis tvarkos ir metodikos (EBA/2018/03);
- EBI gairės dėl įstaigų testavimo nepalankiausiomis sąlygomis (EBA/GL/2018/04);

- EBI gairės dėl patikimos atlygio politikos pagal Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 3 dalį ir 75 straipsnio 2 dalį ir informacijos atskleidimo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 450 straipsnį (EBA/GL/2015/22);
- EBI gairės dėl informacijos reikšmingumo, priklausymo nuosavybės teise ir konfidencialumo ir dėl informacijos atskleidimo dažnumo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 432 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 433 straipsnį (EBA/GL/2014/14);
- EBI IRT ir saugumo rizikos valdymo gairės (EBA/GL/2019/04);
- EBI gairės dėl užsakomųjų paslaugų (EBA/GL/2019/02);
- EBI gairių dėl paskolų teikimo ir stebėsenos projektas (EBA/CP/2019/04).

3 Klimato ir aplinkos rizika

3.1 Sąvokų apibrėžtys

Klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimas yra struktūrinių pokyčių šaltiniai, veikiantys ekonominį aktyvumą, o kartu ir finansų sistemą. Paprastai klimato ir aplinkos rizika suprantama kaip susidedanti iš dviejų pagrindinių veiksnių:

- **Fizinė rizika.** Tai yra kintančio klimato, įskaitant dažnėjančius ekstremalius meteorologinius reiškinius ir laipsniškus klimato pokyčius, ir blogėjančios aplinkos būklės, pavyzdžiui, oro, vandens ir dirvos užterštumo, vandens trūkumo, biologinės įvairovės nykimo ir miškų kirtimo, finansinis poveikis⁷. Fizinė rizika skirstoma į „ūminę“ – kylančią dėl ekstremalių reiškinių, pavyzdžiui, sausrų, potvynių ir audrų – ir „lėtinę“ – kylančią dėl pamažu stiprėjančių pokyčių, pavyzdžiui, didėjančios temperatūros, kylančio vandens lygio, vandens trūkumo, nykstančios biologinės įvairovės ir išteklių⁸. Ši rizika gali turėti tiesioginio poveikio, pavyzdžiui, dėl jos gali būti padaryta žala turtui ar sumažėti našumas, arba netiesioginio – kai dėl kitų jos sukeltų įvykių gali, pavyzdžiui, sutrikti tiekimo grandinės.
- **Perėjimo rizika.** Tai yra rizika, kad dėl prisitaikymo prie mažesnio anglies dioksido kiekio technologijų ir aplinkos atžvilgiu tvaresnės ekonomikos proceso įstaiga tiesiogiai arba netiesiogiai gali patirti finansinių nuostolių. Jie gali būti patirti dėl, pavyzdžiui, gana staigaus klimato kaitos ir aplinkosaugos politikos priėmimo, technologijų pažangos ar rinkos nuotaikų ir vartotojų prioritetų pokyčių.

3.2 Klimato ir aplinkos rizikos ypatumai

Fizinė ir perėjimo rizika daro poveikį ekonominei veiklai, o kartu ir finansų sistemai. Šis poveikis gali būti tiesioginis, pavyzdžiui, gali sumažėti įstaigos pelningumas arba turimo turto vertė, arba netiesioginis – daromas per makrofinansinius pokyčius. Dėl fizinės ir perėjimo rizikos gali kilti ir nuostolių, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusių su teisinėmis pretenzijomis įstaigai (paprastai tai vadinama įsipareigojimų rizika)⁹, taip pat gali būti padaryta žala reputacijai, jeigu įstaiga tinkamai nevaldo klimato ir aplinkos rizikos.

⁷ Žr. „Integrating climate-related risk in prudential supervision. Guiding Action for Supervisors“ (Klimato rizikos integravimas į prudenčinę priežiūrą. Gairės priežiūros institucijoms), *Ataskaita*, NGFS, rengiama.

⁸ Žr. „Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector“ (Vertės pokyčio rizika. Tvarumo rizika ir tikslai Nyderlandų finansų sektoriuje), *Ataskaita*, DNB, 2019 m., ir „Guide for Supervisors: Integrating climate-related and environmental risks in prudential supervision“ (Gairės priežiūros institucijoms: klimato ir aplinkos rizikos integravimas į prudenčinę priežiūrą), *Ataskaita*, NGFS, rengiama.

⁹ Ne tik įstaigoms gali būti pateikta teisinių pretenzijų (įsipareigojimų rizika – žr. 9 lūkestį dėl operacinės rizikos valdymo), bet ir įstaigos sandorių šalys gali patirti teisinę riziką, kylančią iš klimato ir aplinkos veiksnių, o ši, savo ruožtu, gali padidinti įstaigos kredito riziką (žr. 8 lūkestį dėl kredito rizikos valdymo).

Todėl fizinė ir perėjimo rizika yra prudence riziką, ypač kredito riziką, operacinę riziką, rinkos riziką ir likvidumo riziką, didinantys veiksniai (žr. 1 lentelę). Ši rizika turi poveikio ir įstaigų verslo modelio tvarumui vidutiniu bei ilguoju laikotarpiu, ypač tų įstaigų, kurių verslo modelis glaudžiai susijęs su klimato ir aplinkos rizikai itin jautriais sektoriais ir rinkomis.

Klimato ir aplinkos rizikos mastas ir pasiskirstymas priklauso nuo jos mažinimo priemonių apimties ir taikymo laiko bei nuo to, ar perėjimas vyksta tvarkingai ar chaotiškai. Dėl klimato ir aplinkos rizikos galimi nuostoliai labiausiai priklauso nuo klimato ir aplinkos politikos priėmimo ateityje, technologinės raidos ir vartotojų prioritetų bei rinkos nuotaikų pokyčių. Beveik užtikrintai galima teigti, kad bet kokių atveju bet koks fizinės ir perėjimo rizikos derinys paveiks euro zonos įstaigų balansus¹⁰. Esami neigiamo ilgalaikio makroekonominio klimato kaitos poveikio įverčiai rodo didelį ir ilgalaikį turto vertės sumažėjimą. Ji gali sumažėti dėl lėtesnio investicijų augimo ir mažesnio gamybos veiksnių našumo daugelyje ekonomikos sektorių, taip pat dėl mažesnio potencialaus BVP augimo¹¹.

¹⁰ Žr. „A call for action. Climate change as a source of financial risk“ (Metas veikti. Klimato kaita – finansinės rizikos šaltinis), *Ataskaita*, NGFS, 2019 m., ir „Too late, too sudden: Transition to a low-carbon economy and systemic risk“ (Per vėlai ir per staigiai. Perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir sisteminė rizika), *Ataskaita*, ESRV, 2016 m.

¹¹ „Technical supplement to the First NGFS comprehensive report“ (NGFS pirmosios išsamios ataskaitos techninis priedas), NGFS, 2019 m., ir „Long-Term Macroeconomic Effects of Climate Change: A Cross-Country Analysis“ (Ilgalaikis makroekonominis klimato kaitos poveikis. Šalių lyginamoji analizė), *TVF darbo straipsnis*, 2019 m.

1 lentelė

Klimato ir aplinkos riziką didinančių veiksnių pavyzdžiai

Didinama rizika	Fizinė		Perėjimo	
	Klimato	Aplinkos	Klimato	Aplinkos
	<ul style="list-style-type: none"> • Ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai • Lėtiniai meteorologiniai reiškiniai 	<ul style="list-style-type: none"> • Vandens trūkumas • Mažėjantys ištekliai • Nykstanti biologinė įvairovė • Tarša • Kita 	<ul style="list-style-type: none"> • Politika ir reguliavimas • Technologijos • Rinkos nuotaikos 	<ul style="list-style-type: none"> • Politika ir reguliavimas • Technologijos • Rinkos nuotaikos
Kredito	<p>Pozicijų priklausymas fizinei rizikai ypač jautriems sektoriams arba geografinėms vietovėms gali paveikti šių pozicijų įsipareigojimų nevykdymo tikimybes (angl. <i>probabilities of default</i>, PD) bei nuostolius dėl įsipareigojimų nevykdymo (angl. <i>loss given default</i>, LGD), jeigu, pavyzdžiui, padidėjus potvynių rizikai, nekilnojamojo turto portfeluose būtų sumažintos įkaitų vertės.</p>		<p>Dėl energijos vartojimo efektyvumo standartų gali labai išaugti prisitaikymo išlaidos ir sumažėti įstaigos pelningumas, o dėl to galėtų padidėti PD ir sumažėti įkaitų vertės.</p>	
Rinkos	<p>Galimos smarkių fizinių reiškinų pasekmės – rinkų lūkesčių pokyčiai, staigus perkainojimas, padidėjęs kintamumas, turto vertės sumažėjimas kai kuriose rinkose.</p>		<p>Perėjimo rizika gali lemti staigų vertybinių popierių ir išvestinių finansinių priemonių perkainojimą, pavyzdžiui, produktų, susijusių su sektoriais, kuriuose pasireiškia turto neišnaudojimas.</p>	
Operacinė	<p>Dėl ekstremalių meteorologinių reiškinų padarytos fizinės žalos banko nekilnojajamam turtui, filialams ir duomenų centrums gali sutrikti banko operacijos.</p>		<p>Dėl kintančio vartotojų požiūrio į klimato kaitos klausimus bankams gali kilti reputacijos ir įsipareigojimų rizika, pavyzdžiui, jeigu bankas finansuotų aplinkos apsaugos požiūriu kontroversišką veiklą ir dėl to kiltų visuomenės pasipiktinimas.</p>	
Kita rizika (likvidumo, verslo modelio)	<p>Likvidumo rizika gali kilti, jeigu klientai pradėtų iš savo sąskaitų išsiimtinėti lėšas patirtos žalos atitaisymui finansuoti.</p>		<p>Perėjimo rizika gali paveikti kai kurių verslo linijų gyvybingumą ir sukelti specifinių verslo modelių strateginę riziką, jeigu nebūtų įgyvendinamos būtinos prisitaikymo ar diversifikavimo priemonės. Dėl staigaus vertybinių popierių perkainojimo gali sumažėti bankų aukštos kokybės likvidaus turto vertė, o tai turėtų poveikio likvidumo rezervams.</p>	

Šaltinis: ECB.

Apskritai visos finansų sistemos, o konkrečiai – bankų, patiriamos klimato rizikos masto įvertinimo metodika sparčiai vystosi. Turimi įverčiai rodo, kad ir fizinė¹², ir perėjimo¹³ rizika, tikėtina, bus didelė. Nors dauguma atliktų tyrimų buvo sutelkti konkrečiai į klimato riziką, buvo patvirtinta, kad finansinę riziką gali didinti ir kiti

¹² Maždaug penktadalis Nyderlandų finansų įstaigų įvertintų nuosavo kapitalo ir paskolų pozicijų yra su ekstremalaus vandens trūkumo problema susiduriančiuose regionuose. Žr. „Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector“ (Vertės pokyčio rizika. Tvarumo rizika ir tikslai Nyderlandų finansų sektoriuje), *Ataskaita*, DNB, 2019 m. Apie 8,8 % hipotekos pozicijų yra potvynių riziką patiriančiose kitoms jurisdikcijoms priklausančiose zonose. Žr. „Transition in thinking: The impact of climate change on the UK banking sector“ (Požiūrio pokytis. Klimato kaitos poveikis JK bankų sektoriui), *Prudential Regulation Authority report*, Bank of England, 2018 m.

¹³ Pavyzdžiui, ESRV duomenimis (2016 m.), Europos finansų įstaigų (įskaitant bankus, pensijų fondus ir draudikus) turimos išskastinį kurą naudojančių įmonių pozicijos viršija 1 trln. eurų; nuostoliai pagal tvarkingo perėjimo scenarijų galėtų siekti 350–400 mlrd. eurų. 28-ES valstybių narių bendras nuostolis dėl turto neišnaudojimo galėtų siekti 6 trln. JAV dolerių pagal uždelstų politikos veiksmų scenarijų (IRENA, 2017 m.). Išnagrinėjęs 720 mlrd. eurų vertės pozicijų imtį, ECB nustatė, kad 15 % tų pozicijų yra daugiausia anglies dioksido išskiriančiose įmonėse (ECB, 2019 m.). ACPR (2019 m.) nustatė, kad didžiausių Prancūzijos bankų grupių turimos daugiausia anglies dioksido išskiriančių sektorių pozicijos sudarė 12,7 % visų jų turimų pozicijų. Nyderlanduose atlikto perėjimo rizikos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai parodė, kad pagal griežtą, bet įmanomą perėjimo scenarijų bankų sektoriaus CET 1 rodiklis galėtų sumažėti daugiau kaip 4 % (DNB, 2018 m.).

aplinkos veiksniai, pavyzdžiui, vandens trūkumas, biologinės įvairovės nykimas, išteklių mažėjimas^{14 15}.

Klimato ir aplinkos rizika pasižymi tam tikrais išskirtiniais ypatumais, dėl kurių tiek priežiūros institucijos, tiek pačios įstaigos jai turi skirti ypatingą dėmesį: jos poveikis yra itin plataus ir didelio masto, jos veikimo laikotarpis neaiškus ir ilgas, ji priklauso nuo to, kokių veiksmų bus imtasi trumpuoju laikotarpiu¹⁶.

Klimato kaitos poveikio mastas yra platus ta prasme, kad gali paveikti įvairiausią verslo veiklą ir daugelį geografinių sričių. Fizinį poveikį labiau gali pajusti žemės ūkio, miškininkystės, žvejybos, žmogaus sveikatos, energetikos, transporto ir infrastruktūros, turizmo sektoriai. Perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos poveikį labiau gali pajusti energetikos, transporto, apdirbamosios gamybos, statybos, žemės ūkio sektoriai¹⁷. Geografiškai klimato kaitos poveikis pasaulyje gali pasireikšti labai skirtingai. Remiantis Europos aplinkos agentūros išvadomis dėl poveikio Europoje, pasakytina, kad pietų Europoje didžiausią poveikį darys energijos paklausos padidėjimas ir karščio bangos, vakarų Europoje – jūrų potvyniai ir karščio bangos, šiaurės Europoje – jūrų ir upių potvyniai, o rytų Europoje – upių potvyniai¹⁸. Poveikis skirtinguose sektoriuose ir skirtingose geografinėse srityse gali būti labai skirtingas.

Tikėtina, kad klimato rizika euro zonos įstaigoms pasireikš visų pirma vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais¹⁹. Kadangi laikotarpis, kurį įstaigos paprastai planuoja į ateitį, taip pat ir vidutinis paskolų terminas yra trumpesni už laikotarpį, kurį pasireikš pirmieji klimato kaitos poveikio ženklai²⁰, labai svarbu, kad įstaigos iš anksto rengtųsi ir planuotų tolimesnę negu įprastai ateitį. Be to, jeigu planuotų tolimesnę ateitį, įstaigos galėtų greičiau imtis veiksmų tuo atveju, jeigu perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos procesas spartėtų ir prognozės pildytųsi greičiau, negu tikėtasi.

¹⁴ Žr., pvz., „Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services“ (Biologinės įvairovės ir ekosistemos paslaugų pasaulinio vertinimo ataskaitos santrauka politikos formuotojams), *Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services* (tarpyvyriausbinė mokslo ir politikos platforma biologinės įvairovės ir ekosistemos paslaugų klausimais), 2019 m.

¹⁵ Žr. „Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector“ (Vertės pokyčio rizika. Tvarumo rizika ir tikslai Nyderlandų finansų sektoriuje), *Ataskaita*, DNB, 2019 m.

¹⁶ Žr. „A call for action. Climate change as a source of financial risk“ (Metas veikti. Klimato kaita – finansinės rizikos šaltinis), *Ataskaita*, NGFS, 2019 m.

¹⁷ Žr., pvz., ataskaitą „In-depth analysis in support of the Commission communication COM (2018) 773“ (Išsami analizė pagal Komisijos komunikatą COM (2018) 773), Europos Komisija, 2018 m.

¹⁸ Žr. „Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012: An indicator-based report“ (Klimato kaita, poveikis ir pažeidžiamumas Europoje 2012 m. Rodikliais pagrįsta ataskaita), Europos aplinkos agentūra, 2012 m.

¹⁹ Žr. 2020 m. BPM rizikos schemą, ECB, 2019 m.

²⁰ Žr. „EBA report on undue short-term pressure from the financial sector on corporations“ (EBI ataskaita dėl finansų sektoriaus nederamo trumpalaikio spaudimo įmonėms), EBI, 2019 m., „Waterproof? An exploration of climate-related risks for the Dutch financial sector“ (Nepažeidžiama? Klimato rizikos Nyderlandų finansų sektoriui analizė), DNB, 2017 m., ir „Analysis and synthesis: French banking groups facing climate change-related risks“ (Klimato kaitos riziką patiriančių Prancūzijos bankų grupių analizė ir sintezė), ACPFR, 2019 m. Ataskaitose taip pat pabrėžiama, kad nors vidutinis paskolų terminas nėra ilgas, įstaigos taip pat teikia paskolas, kurios, pasibaigus pradiniam terminui, yra atnaujinamos arba jų terminas pratęsiamas – šios paskolos gali būti ypatingai susijusios su ilgalaikė rizika, pavyzdžiui, klimato ir aplinkos rizika.

3.3 Padėties įvertinimo išvados

Siekdamas išsiaiškinti, kaip euro zonos įstaigos sprendžia klimato ir aplinkos rizikos klausimus, ECB atliko keletą įvertinimų. Daugiausiai jų buvo atlikta euro zonos įstaigų imties tikslinių apklausų forma²¹, taip pat euro zonos įstaigų atskleistos informacijos vertinimo ir kai kurių pateiktų ICAAP rezultatų analizės forma. Į surinktą informaciją buvo atsižvelgta rengiant šį vadovą.

Nors įstaigų praktika klimato ir aplinkos rizikos atžvilgiu skiriasi priklausomai nuo įstaigos dydžio, verslo modelio, veiklos sudėtingumo ir geografinės vietos, minėti vertinimai parodė, kad įstaigos į šią riziką žiūri daugiausia iš įmonės socialinės atsakomybės perspektyvos, todėl dar nėra parengusios išsamios rizikos valdymo sistemos.

Remiantis ECB kartu su EBI atliktos apklausos rezultatais, pažymėtina, kad įstaigos iš esmės pripažįsta, kad fizinė ir perėjimo rizika yra reikšminga, ir kad didėja poreikis vertinti klimato ir aplinkos riziką ir įtraukti ją į savo rizikos valdymo procesus. Didžioji dalis įstaigų yra įdiegusios bent vieną ar daugiau tvarumo politikų²², tačiau dauguma jų neturi įrankių klimato ir aplinkos rizikos poveikiui jų balansams vertinti. Tik nedidelė dalis įstaigų klimato ir aplinkos riziką yra visiškai integravusios į savo rizikos valdymo sistemą, pavyzdžiui, į rizikos apskaičiavimo metodiką, ir atsižvelgia į ją apibrėždamos priimtinos rizikos lygį, atlikdamos testavimus nepalankiausiomis sąlygomis ir scenarijų analizes ir (arba) vertindamos jos poveikį savo kapitalo pakankamumui. ECB mato, kad įstaigos vis labiau įsitraukia į bendras sektoriaus iniciatyvas, skirtas parengti tinkamą metodiką ir gauti reikalingų duomenų.

Įvertinus svarbių įstaigų imties ICAAP paketus paaiškėjo, kad įstaigos taiko skirtingą praktiką. Daugelis įstaigų klimato riziką įtraukia į savo rizikos nustatymo procesus ir (arba) laikosi politikos, pagal kurią, remdamosi aplinkos apsaugos kriterijais, neskolina tam tikriems sektoriams ir (arba) į juos neinvestuoja. Tačiau klimato rizikos taksonomija labai skirtinga. Paprastai klimato rizika integruojama – jeigu apskritai integruojama – į esamas rizikos kategorijas, pavyzdžiui, į kredito riziką, verslo / strateginę riziką ar operacinę / reputacijos riziką. Tačiau reta įstaiga išsamiai ir specialiais metodais vertina jos reikšmingumą. Kai kurios įstaigos jau yra pradėjusios apibrėžti šios rizikos limitus, remdamosi kiekybiniais rodikliais. Tik keletas įstaigų klimato riziką įtraukia į testavimus nepalankiausiomis sąlygomis ir atvirkštinio testavimo scenarijus, ribota yra ir rizikos poveikio – jeigu rizika faktiškai pasireikštų – kapitalui ir kapitalo reikalavimams vertinimo praktika.

Iš svarbių įstaigų viešai atskleidžiamos informacijos apie klimato ir aplinkos riziką matyti, kad informacijos atskleidimo praktika taip pat yra retas reiškinys ir ji yra skirtinga. Atskleidžiamos informacijos lygis koreliuoja su įstaigos dydžiu: kuo didesnė įstaiga, tuo išsamesnę informaciją atskleidžia. Tik keletas įstaigų iš tų, kurios atskleidžia informaciją apie klimato ir aplinkos riziką, kartu pateikia apibrėžtis bei nurodo naudotą metodiką. Įstaigų, kurių atskleidžiama informacija atitinka Su klimatu susijusios finansinės informacijos atskleidimo darbo grupės (TCFD) rekomendacijas,

²¹ Į imtį įtrauktų įstaigų turtas sudaro apie 44 % visų euro zonos bankų turto.

²² Politikos, į kurias įtraukiamas aplinkos apsaugos, socialinių ir valdymo veiksmų poveikis.

yra mažuma. Vis dėlto ECB pastebėjo, kad kai kurios įstaigos dalyvauja iniciatyvose, kuriomis skatinama atskleisti daugiau ir labiau palyginamos informacijos, ir tobulina savo informacijos atskleidimo procedūras.

4 Priežiūriniai lūkesčiai dėl verslo modelių ir strategijos

KRD 74 straipsnio 1 dalyje nustatytas ir EBI vidaus valdymo gairėse²³ detalizuotas reikalavimas, kad įstaigos turėtų vidaus valdymo tvarką, procesus ir mechanizmus veiksmingam ir prudenciniam įstaigos valdymui užtikrinti. Šiuo atžvilgiu įstaigoms svarbu nustatyti, vertinti ir stebėti su klimatu ir aplinka susijusių veiksnių poveikį jų verslo aplinkai dabar ir ateityje ir užtikrinti, kad ateityje jų verslo modelis būtų tvarus ir atsparus.

4.1 Verslo aplinka

1 lūkestis

Kad galėtų priimti informacija pagrįstus strateginius ir verslo sprendimus, įstaigos turėtų suprasti, kaip klimato ir aplinkos rizika trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu veikia verslo aplinką, kurioje jos dirba.

Kaip nustatyta EBI gairėse, įstaigos turėtų nustatyti, vertinti ir stebėti verslo aplinką, kurioje jos dirba, nes tai labai svarbu vertinant riziką ir pokyčius, galinčius turėti poveikio įstaigai²⁴. Įstaigos privalo dokumentuoti jų verslo aplinkai poveikį darančius reikšmingus veiksnius. Verslo aplinkos sąvoka apima įvairius išorės veiksnius ir tendencijas, formuojančius sąlygas, kuriomis įstaigos vykdo savo verslą arba, tikėtina, kad vykdys, priklausomai nuo jų pagrindinių arba reikšmingų geografinių ir verslo pozicijų²⁵. Tai ir makroekonominiai kintamieji, konkurencingumo padėtis, politika ir reglamentavimas, technologijos, visuomenės bei demografiniai pokyčiai ir geopolitinės tendencijos²⁶. Klimato ir aplinkos rizika gali turėti įtakos visoms šioms sritims.

Nagrinėdamos savo verslo aplinką, įstaigos turėtų identifikuoti klimato kaitos ir aplinkos būklės blogėjimo keliamą riziką pagrindinių sektorių ir geografinių regionų lygmeniu, taip pat susijusią su produktais ir paslaugomis, kuriuos įstaigos teikia arba ketina teikti²⁷. Klimato ir aplinkos rizika gali, pavyzdžiui, turėti įtakos ekonomikos augimui, užimtumui arba nekilnojamojo turto kainoms nacionaliniu, regioniniu ar vietiniu lygmenimis. Meteorologiniai reiškiniai gali sukelti sausras ar potvynius, galinčius daryti poveikį vietinei žemės ūkio produkcijai ar būsto paklausai nacionaliniu, regioniniu ar vietiniu lygmenimis. Jei būtų keičiama politika siekiant

²³ Žr. EBI vidaus valdymo gaires (EBA/GL/2017/11).

²⁴ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 30 dalį.

²⁵ Žr. EBI gairių dėl bendrų priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (SREP) procedūrų ir metodikų (EBA/GL/2014/13) 64 dalį.

²⁶ Žr. EBI gairių dėl bendrų priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (SREP) procedūrų ir metodikų (EBA/GL/2014/13) 65 dalį.

²⁷ Taip pat žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP) 4 principo dalies 59 ir 60 pastraipas.

skatinti aplinkos kaitos poveikiui atsparią ekonomiką, kai kuriose vietovėse, pavyzdžiui, tose, kur didelė potvynių tikimybė, gali sumažėti nekilnojamojo turto paklausa. Konkurencingumui įtakos turi besiformuojanti žalioji finansavimo rinka ir tai, kad vartotojai vis dažniau pirmenybę teikia prekėms ir paslaugoms, kurių gamybai reikalinga mažiau anglies dioksido. Kalbant apie technologijų sritį, pažymėtina, kad gali nutikti taip, jog įstaigų aptarnaujamiems energijai imliuose pramonės sektoriuose veiklą vykdančiams klientams arba didelį iškastinio kuro kiekį sunaudojančioms elektrinėms gali prireikti didelių kapitalo išlaidų savo energijos rūšių derinio priklausomybei nuo iškastinio kuro sumažinti.

Įstaigos turėtų tinkamai dokumentuoti klimato ir aplinkos rizikos jų verslo aplinkai reikšmingumo vertinimą. Tai galėtų būti įtraukta į jų vykdomą reikšmingos ar kylančios rizikos nuolatinę stebėseną arba fiksuojama valdybos diskusijų protokoluose²⁸.

1.2 lūkestis

Kad galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus dėl verslo strategijos, įstaigos turėtų suprasti, kaip klimato ir aplinkos rizika veikia jų verslo aplinką trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais. Įstaigų verslo modelio atsparumas ilgai priklausys nuo jų strateginio atsako į verslo aplinkos pokyčius, atsirandančius dėl klimato ir aplinkos rizikos. Dėl to įstaigos turėtų išsamiai išnagrinėti klimato ir aplinkos nulemtus jų makroekonominės ir reglamentavimo aplinkos, o ypač konkurencinės padėties, pokyčius. Tai turėtų būti atspindėta įstaigų verslo strategijos nustatymo procese ir fiksuojama protokoluojamuose valdymo organų²⁹ posėdžiuose ir diskusijose.

Dar vienas svarbus aspektas, į kurį reikia atsižvelgti, tai laikotarpis. Kai kurių rūšių rizika, pavyzdžiui, poveikis reputacijai ar pokyčiai dėl politikos, gali pasireikšti per trumpąjį ir vidutinį laikotarpį, o kitų – per gerokai ilgesnį laikotarpį. Kad geriau suprastų, kaip ateityje gali keistis jų verslo aplinka, įstaigos turėtų atsižvelgti į naujausias mokslo žinias. Įstaigoms taip pat patariama domėtis politikos iniciatyvomis jurisdikcijose, kuriose jos vykdo veiklą, pavyzdžiui, susijusiomis su energijos vartojimo efektyvumo standartais, galinčiais turėti įtakos nekilnojamojo turto portfeliams³⁰.

²⁸ Taip pat žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP) 4 principą.

²⁹ Vadovaujantis EBI vidaus valdymo gairėmis, šiame vadove sąvokos „valdymo funkciją vykdančias valdymo organas“ ir „priežiūros funkciją vykdančias valdymo organas“ vartojamos neišskiriant ir neakcentuojant nei vienos valdymo struktūros, o kai minima valdymo (vykdomoji) ar priežiūros (nevykdomoji) funkcija, turi būti suprantama, kad kalbama apie valdymo organus ar jų narius, kurie vadovaujantis nacionaline teise yra atsakingi už tą funkciją.

³⁰ Apie galimą griežtėjančių energijos vartojimo efektyvumo standartų prudenčinį poveikį kredito įstaigoms žr., pvz., „Transition in thinking: The impact of climate change on the UK banking sector“ (Požiūrio pokytis. Klimato kaitos poveikis JK bankų sektoriui), *Prudential Regulation Authority report, Bank of England*, 2018 m.

4.2 Verslo strategija

2 lūkestis

Apibrėždamos ir įgyvendindamos savo verslo strategiją, įstaigos turėtų į ją integruoti klimato ir aplinkos riziką, kuri daro reikšmingą poveikį jų verslo aplinkai trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais.

Verslo strategija – tai pagrindinis įstaigos įrankis, kuriuo naudojama ji pozicionuoja save verslo aplinkoje, kad pagal priimtinos rizikos lygį uždirbtų pakankamą grąžą. Kaip nustatyta EBI gairėse³¹, įstaigos, apibrėždamos savo verslo strategiją, turėtų atsižvelgti į visus reikšmingus veiksnius, susijusius su jų ilgalaikiais finansiniais interesais ir mokumu. Klimato ir aplinkos rizika gali daryti tiesioginį poveikį įstaigų esamų ir būsimų strategijų veiksmingumui³².

2.1 lūkestis

Įstaigos turėtų nustatyti, pavyzdžiui, analizuodamos (testavimo nepalankiausiomis sąlygomis) scenarijų rezultatus, kurios klimato ir aplinkos rizikos rūšys yra reikšmingos jų verslo strategijai trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais³³. Kaip nustatyta EBI gairėse, įstaigos, apibrėždamos savo verslo strategiją, turėtų atsižvelgti į apribojimus, silpnąsias vietas ir trūkumus, nustatytus pačioms vykdant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir atliekant scenarijų analizes³⁴. Dėl neapibrėžtumo, susijusio su klimato kaitos eiga ir visuomenės reakcija į ją ateityje, scenarijų analizė yra ypatingai naudingas įrankis klimato ir aplinkos rizikos kontekste³⁵. Jeigu įstaiga yra parengusi keletą tikėtinų scenarijų savo verslo modelio atsparumui ištestuoti, priimdama sprendimus dėl strategijos ji gali į šį neapibrėžtumą atsižvelgti. Į šiuos scenarijus turėtų būti įtrauktos prielaidos dėl klimato ir aplinkos rizikos poveikio ir laikotarpio, kuriuo šis poveikis turėtų pasireikšti. Šios prielaidos gali būti kiekybinės ir (arba) kokybinės, jos neturėtų būti pagrįstos vien tik praeities duomenimis ir turėtų atspindėti konkrečią įstaigos patiriamą aplinkos riziką (priklausančią nuo įstaigos vykdomos veiklos, sektoriaus, kuriame ji veikia, ir rizikingų pozicijų geografinės vietos). Į prielaidas gali tekti įtraukti ir ekspertų vertinimą, nes dėl klimato kaitos, kaip finansinės rizikos veiksnio, pobūdžio gali atsirasti naujų, dar nespėjusių materializuotis iššūkių. Scenarijų analizė gali būti naudojama rizikai trumpuoju ir vidutiniu bei ilguoju laikotarpiais įvertinti:

1. Į trumpojo ir vidutinio laikotarpių vertinimą turėtų būti įtraukta klimato ir aplinkos rizikos, su kuria įstaiga susiduria dabartinio verslo planavimo laikotarpiu (3–5 metai), analizė.

³¹ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 23 dalį.

³² Taip pat žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP) 2 ir 4 principų 25, 32 ir 34 pastraipas.

³³ Įvairiuose leidiniuose, pavyzdžiui, „Technical supplement: The Use of Scenario Analysis in Disclosure of Climate-related Risks and Opportunities“ (Techninis priedas. Scenarijų analizės naudojimas atskleidžiant informaciją apie su klimatu susijusią riziką ir galimybes), TCFD, 2017 m., ir „Requirements for scenario-analysis“ (Scenarijų analizės reikalavimai), NGFS (rengiama), pateikta naudingos informacijos, galinčios padėti įstaigoms atlikti scenarijų analizę. Įstaigos taip pat turėtų atsižvelgti į TEA ir IPCC parengtus klimato scenarijus fizinei rizikai tirti (žr. 11 lūkestį).

³⁴ Žr. EBI gairių dėl įstaigų testavimo nepalankiausiomis sąlygomis (EBA/GL/2018/04) 30 ir 72 straipsnius.

³⁵ Žr. „Technical supplement. The Use of Scenario Analysis in Disclosure of Climate-related Risks and Opportunities“ (Techninis priedas. Scenarijų analizės naudojimas atskleidžiant informaciją apie su klimatu susijusią riziką ir galimybes), TCFD, 2017 m.

2. Siekiant išsiaiškinti šios rūšies rizikos ypatybes, reikėtų analizuoti ilgesnį nei įprastas verslo planavimo laikotarpį (5 metų ir ilgesnį) ir įvertinti dabartinio verslo modelio atsparumą taikant įvairius tikėtinus ateities scenarijus, skirtus klimato ir aplinkos rizikai išsiaiškinti.

2.2 lūkestis

Įgyvendindamos savo verslo strategiją, įstaigos turėtų atsižvelgti į reikšmingą klimato ir aplinkos riziką, pavyzdžiui, rengdamos ir stebėdamos pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius (PVRR), kurie toliau smulkinami iki konkrečių verslo linijų ir portfelių. Vadovaudamasi EBI gairėmis³⁶, įstaiga turėtų turėti tokią rizikos valdymo sistemą, kad galėtų priimti išsamia informacija pagrįstus sprendimus apie rizikos prisiėmimą, įskaitant sprendimus dėl vidaus ir dėl išorės pokyčių. Siekdamas kuo geriau įgyvendinti savo verslo strategiją, įstaigos gali nustatyti PVRR bet kuriai reikšmingai klimato ar aplinkos rizikos rūšiai. Kai įmanoma, šie PVRR turėtų būti išmatuojami ir kiekybiškai įvertinami. Priklausomai nuo įstaigos veiklos pobūdžio, šie PVRR turėtų būti toliau smulkinami iki atitinkamų verslo linijų ir portfelių. Įstaigos taip pat turėtų turėti pajėgumų reikšmingos klimato ir aplinkos rizikos klausimams spręsti įvairiuose organizacijos lygmenyse – turėtų būti numatyti darbuotojai, kurių pareiga būtų užtikrinti nuolatinį įvairių padalinių komunikavimą, stebėti pažangą, laiku imtis taisomųjų veiksmų ir stebėti visas susijusias biudžeto išlaidas. Kiekvienas strateginis sprendimas, susijęs su reikšmingais klimato ir aplinkos rizikos veiksniais, turėtų būti integruotas į atitinkamą įstaigos politiką, pavyzdžiui, paskolų politiką atitinkamam sektoriui ar produktui.

2 intarpas

Stebima praktika. Klimato ir aplinkos pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai

ECB stebėjo įstaigą, kuri, kad galėtų padaryti savo strategijos tikslus išmatuojamus, į ją įtraukė šiuos klimato ir aplinkos PVRR: i) įstaigos turto generuojamo anglies dioksido išmetimo rodiklį; ii) būsto paskolų portfelių tipinę energijos vartojimo efektyvumo etiketę; iii) namų, kurių energijos vartojimo efektyvumo etiketė buvo pagerinta iš įstaigos gauto finansavimo dėka, skaičių ir iv) pagal iš anksto suteiktą žaliosios investicijos įgaliojimą investuoto valdomo turto dalį. Šiais PVRR grindžiamas strateginis banko požiūris į klimato kaitą ir kitus aplinkos pokyčius. Šie parametrai toliau smulkinami verslo linijų (pvz., mažmeninės, privačiosios, komercinės ir korporacinės bankininkystės) lygmenyje. Kiekvienam iš šių parametru nustatomas atitinkamas laikotarpis ir pažanga vertinama lyginant su baziniais metais.

³⁶ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 136 ir 139 dalis.

5 Priežiūriniai lūkesčiai dėl vidaus valdymo ir įstaigai priimtinos rizikos

Pagal KRD 74 straipsnį, įstaigose turi būti nustatytos patikimos vidaus valdymo priemonės, kurios padėtų įstaigoms veiksmingai nustatyti, valdyti ir stebėti riziką, su kuria jos susiduria arba gali susidurti, ir apie tokią riziką pranešti, ir taip būtų sukurtas holistinis visų rūšių rizikos vaizdas tiek atskiros įstaigos, tiek konsoliduotu lygmeniu³⁷. Kad įstaigos galėtų suprasti klimato ir aplinkos riziką ir į ją reaguoti, jos turėtų ją įtraukti į savo vidaus valdymo bei priimtinos rizikos tvarką ir į šį procesą tinkamai įtraukti visus atitinkamus padalinius. Be to, tinkamą šios rizikos valdymą taip pat turėtų padėti užtikrinti tinkamas ir reguliarus valdymo organų informavimas apie klimato ir aplinkos riziką.

5.1 Valdymo organai

3 lūkestis

Valdymo organai į klimato ir aplinkos riziką turėtų atsižvelgti rengdami savo įstaigos bendrą verslo strategiją, verslo tikslus ir rizikos valdymo sistemą ir turėtų vykdyti veiksmingą klimato ir aplinkos rizikos stebėseną.

Kaip nustatyta EBI gairėse³⁸, valdymo organas³⁹ turėtų būti atsakingas už bendros verslo strategijos ir pagrindinių įstaigos politikos krypčių, bendros rizikos strategijos, tinkamos vidaus valdymo ir vidaus kontrolės sistemos nustatymą, tvirtinimą ir įgyvendinimo priežiūrą. Kadangi šioms sritims klimato ir aplinkos rizika turi įtakos, valdymo organui tenka labai svarbus vaidmuo atliekant tiek priežiūros, tiek valdymo funkcijas⁴⁰.

Valdymo organai turėtų aiškiai paskirstyti su klimato ir aplinkos rizika susijusias funkcijas ir įsipareigojimus savo nariams ir (arba) pakomitečiams.

Kaip nustatyta EBI gairėse, valdymo organas turėtų užtikrinti, kad atskaitomybės ryšiai ir įsipareigojimų pasiskirstymas įstaigoje būtų aiškūs, gerai apibrėžti, nuoseklūs, įmanomi ir tinkamai įforminami dokumentais⁴¹. Įstaigos turėtų savo organizacinėje struktūroje pagal savo rizikos profilį aiškiai ir oficialiai paskirstyti funkcijas ir įsipareigojimus. Įstaigos, vadovaudamosi proporcingumo principu, gali įsteigti kitus, negu nurodyti KRD, komitetus⁴². Įstaigos gali paskirti jau įsteigto komiteto nari

³⁷ Taip pat žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 30 dalį.

³⁸ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 23 dalį.

³⁹ Terminų „valdymo funkciją vykdančias valdymo organas“ ir „priežiūros funkciją vykdančias valdymo organas“ vartojimas paaiškintas 29 išnašoje ir EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 9 dalyje.

⁴⁰ Taip pat žr. KRD 91 straipsnį ir bendras EVPRI ir EBI gaires dėl valdymo organo narių ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo (EBA/GL/2017/12).

⁴¹ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 67 dalį.

⁴² Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 41 dalį.

atsakingu už klimato ir aplinkos klausimą arba gali šiam klausimui įsteigti atskirą komitetą. Valdymo organai turėtų turėti pakankamai žinių apie klimato ir aplinkos riziką ir šį klausimą pakankamai gerai išmanyti.

3 intarpas

Stebima praktika. Specialių komitetų steigimas

ECB stebėjo kelias įstaigas, kurios, siekdamos atsižvelgti į visus klimato ir aplinkos rizikos aspektus, įsteigė specialius komitetus. Pavyzdžiui, vienas bankas savo vidutinio laikotarpio strateginiame plane numatė steigiantis komitetą, kuris, pasitelkdamas vidaus ir išorės ekspertus, pavyzdžiui, tam tikrų sričių mokslininkus, konsultuos valdymo organus ir padės jiems rengti aplinkos, socialinę ir valdymo strategiją. Tai apima ir klimato ir aplinkos rizikos veiksnių bei susijusių sektorių finansavimo politikos, nuo kurios priklauso atskirų sektorių pozicijų tikslai ir ribos, peržiūrą. Kitas bankas įsteigė specialų komitetą, kurio uždavinys – teikti informacija pagrįstą nuomonę dėl sandorių su kompleksiniais su klimatu ir aplinka susijusiais aspektais. Šio komiteto pirmininkas – vyresniosios vadovybės atstovas.

3.2 lūkestis

Valdymo organai turėtų užtikrinti, kad įstaigos tinkamai įtrauktų klimato ir aplinkos riziką į savo bendrą verslo strategiją ir rizikos valdymo sistemą⁴³.

Valdymo organai turėtų dalyvauti nustatant, tvirtinant ir prižiūrint verslo strategijos procesą⁴⁴ ir turėtų priimti informacija pagrįstus racionalius sprendimus⁴⁵. Kaip paaiškinta ankstesnėse dalyse, valdymo organai turėtų atsižvelgti į klimato ir aplinkos veiksnių poveikį bendrai verslo strategijai trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais ir organizacinėje struktūroje aiškiai nustatyti atitinkamas pareigas. Kalbant apie valdymo organų pareigą nustatyti ir tvirtinti pagrindines įstaigos politikos kryptis ir prižiūrėti jų įgyvendinimą⁴⁶ ⁴⁷, pasakytina, kad valdymo organai turėtų reguliariai peržiūrėti visas politikos sritis (įskaitant kiekvienam sektoriui ir produktui taikomą (paskolų) politiką), kurioms poveikį gali daryti klimato ir aplinkos rizika.

Tam, kad būtų užtikrintas holistinis požiūris į riziką⁴⁸ ir kartu atsižvelgta į įstaigos ilgalaikius finansinius interesus⁴⁹, valdymo organams patariama išsamiai išnagrinėti, kaip įstaigoje atsižvelgiama į tokiuose tarptautiniuose susitarimuose, kaip Paryžiaus susitarimas (2015 m.), išskeltus tikslus, ES aplinkosaugos politikos tikslus, pavyzdžiui, Europos žaliajį kursą, vietinės ir nacionalinės politikos tikslus, taip pat, pavyzdžiui, IPCC ir IPBES atliktų gerai pagrįstų klimato ir aplinkos vertinimų išvadas.

3.3 lūkestis

Valdymo organai turėtų vykdyti veiksmingą įstaigos pozicijų ir atsako į klimato ir aplinkos riziką priežiūrą. Kaip nurodyta EBI gairėse⁵⁰, priežiūros funkcija apima valdymo funkcijos vykdymo ir tikslų įgyvendinimo vertinimą. Veiksmingam priežiūros

⁴³ Taip pat žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso 1 principo i) dalį, 2 principo iii) ir v) dalis ir 32 bei 34 pastraipas.

⁴⁴ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 23 dalį.

⁴⁵ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 28 dalį.

⁴⁶ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 23 dalį.

⁴⁷ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 33 dalį.

⁴⁸ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 95 dalį.

⁴⁹ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 23 dalį.

⁵⁰ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 24 dalį.

vykdymui ir informacija pagrįstų sprendimų priėmimui skatinti⁵¹ valdymo organas, vykdydamas valdymo funkciją, turėtų nustatyti pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius ir pagrindinius rizikos rodiklius, kaip aptarta ankstesnėje ir kitoje dalyse. Valdymo organas, vykdamas priežiūros funkciją, turėtų stebėti ir atidžiai vertinti tikslus ir bet kokius pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių bei pagrindinių rizikos rodiklių pokyčius.

5.2 Įstaigai priimtina rizika

4 lūkestis

Klimato ir aplinkos riziką įstaigos turėtų tiesiogiai įtraukti į savo priimtinos rizikos tvarką.

Įstaigų priimtinos rizikos tvarka turėtų apimti visas reikšmingas rizikas, su kuriomis įstaigos susiduria, būti perspektyvinė, atitinkanti verslo strategijoje numatytą strateginio planavimo laikotarpį ir būti reguliariai peržiūrima⁵². Klimato ir aplinkos rizikos integravimas į priimtinos rizikos tvarką padidina įstaigų atsparumą tai rizikai ir padeda joms geriau ją valdyti, pavyzdžiui, nustatant apribojimus, taikomus skolinimo sektoriams ir geografiniams regionams, susiduriantiems su didele klimato ir aplinkos rizika⁵³.

4.1 lūkestis

Klimato ir aplinkos riziką įstaigos turėtų aiškiai aprašyti savo priimtinos rizikos deklaracijoje. Šioje deklaracijoje visų pirma reikėtų nurodyti šios rizikos poveikį įstaigai vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais. Kaip apibrėžta ir kituose lūkesčiuose, įstaigos turėtų suderinti priimtinos rizikos deklaraciją su savo verslo strategija ir atitinkamoms rizikos pozicijoms aiškiai nustatyti priimtinos rizikos lygį.

4.2 lūkestis

Įstaigos turėtų pagal savo turimas stebėsenos ir problemų sprendimo procedūras parengti tinkamus pagrindinius rizikos rodiklius ir nustatyti tinkamus klimato ir aplinkos rizikos limitus. Kaip nustatyta EBI gairėse, įstaigos turėtų užtikrinti, kad jų rizikos strategijoje ir priimtinos rizikos sistemoje būtų atsižvelgta į visas reikšmingas rizikos rūšis, su kuriomis įstaigos susiduria, ir nustatytos rizikos ribos, priimtinos rizikos ribos ir leistini rėžiai⁵⁴. Be to, įstaigos turėtų būti parengusios rizikos valdymo sistemą, pagal kurią būtų užtikrinama, kad, kai peržengiamos rizikos ribos, būtų taikoma nustatyta problemos sprendimo procedūra ir paskesnių veiksmų procedūra⁵⁵. ECB tikisi, kad įstaigos, remdamosi turimais duomenimis ir perspektyviniais įverčiais, stebės jų patiriamą klimato ir aplinkos riziką ir pateiks informaciją apie šias pozicijas ataskaitose. ECB tikisi, kad klimato ir aplinkos rizikai, ypač fizinei ir perėjimo rizikai, įvertinti įstaigos naudosis kiekybiniais parametrais. Tačiau taip pat pripažįstama, kad šios rizikos sritys visuotinės apibrėžtys ir taksonomijos šiuo

⁵¹ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 28 dalį.

⁵² Žr. EBI peržiūrėtų gairių dėl bendros priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (SREP) ir priežiūrinio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis tvarkos ir metodikos (EBA/GL/2018/03) 2.7.1 skyriaus 100 dalį.

⁵³ Taip pat žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso 2 principo iii dalies 25, 32 ir 34 pastraipas.

⁵⁴ Žr. EBI peržiūrėtų gairių dėl bendros priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (SREP) ir priežiūrinio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis tvarkos ir metodikos (EBA/GL/2018/03) 100 dalį.

⁵⁵ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 138 dalį.

metu dar tik rengiamos, todėl įstaigos, rengdamos tinkamus kiekybinius parametrus, kaip tarpinę priemonę gali naudoti kokybinę informaciją. Taip pat tikimasi, kad prieš nustatant komercinius siekinius bus nustatytos priimtinos rizikos ribos ir procedūros.

Kalbant apie klimato riziką, pasakytina, kad įstaigos turėtų parengti parametrus, pagal kuriuos būtų vertinami ilgalaikiai klimato kaitos aspektai, ypač tai, kaip įvairūs temperatūros kaitos ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio scenarijai gali padidinti esamą riziką. Šie parametrai turėtų pagerinti įstaigų gebėjimą laiku imtis riziką mažinančių veiksmų ir pasiruošti staigiam ir netikėtam perėjimui prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos arba fiziniam įvykiui, galinčiam turėti poveikio įstaigų veiklai ar paskolų portfeliams.

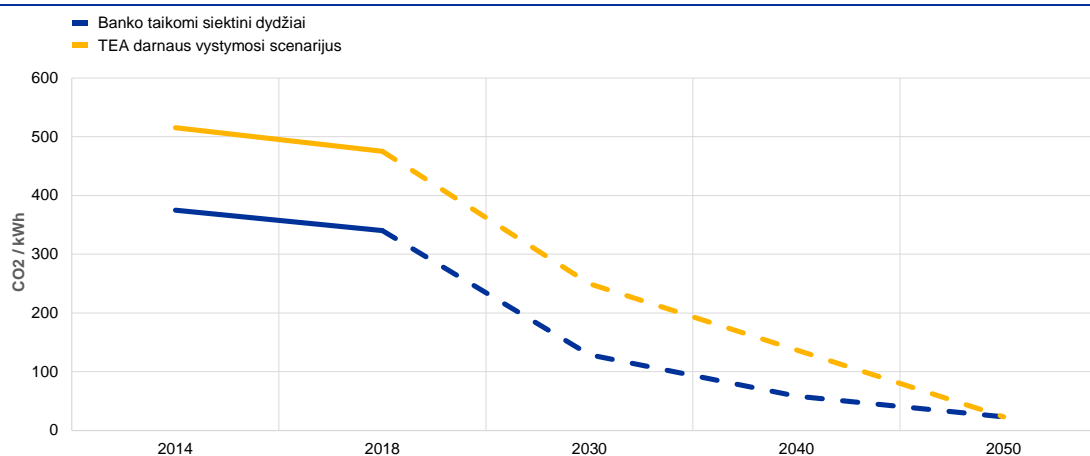
4 intarpas

Stebima praktika. Siektinas taršos anglies dioksidu intensyvumo dydis ir balansų atsparumas klimato pokyčiams

ECB stebėjo kelias įstaigas, siekiančias, kad anglies dioksido kiekis, kurį išskiria jų finansuojamas energijos rūšių derinys, neviršytų Paryžiaus susitarime (2015 m.) nustatyto gerokai mažesnio nei 2°C dydžio.

A pav.

Siektinas taršos anglies dioksidu intensyvumo dydis

Šaltinis: *World Energy Outlook 2019*.

Šiems siektiniams dydžiams kiekybiškai įvertinti kai kurios įstaigos naudoja Tarptautinės energetikos agentūros darnaus vystymosi scenarijų ar kitą panašų scenarijų, kaip parodyta diagramoje. Kitos įstaigos šį klausimą sprendžia kitaip, pavyzdžiui, atlieka skolinimo kiekvienam sektoriui su labai dideliu anglies dioksido išmetimo rodikliu kiekybinį vertinimą ir palyginimą su standartais, kad nustatytų, kaip skolinimas šiems sektoriams prisideda prie balanso atsparumo klimato pokyčiams, ir atitinkamai koreguoja savo paskolų portfelį. Minėti sprendimo būdai gali būti derinami tarpusavyje. Tiesą sakant, kai kurios įstaigos derina kelias metodikas.

4.3 lūkestis

Įstaigos turėtų užtikrinti, kad jų darbuotojų atlygio politika ir praktika skatintų elgesį, atitinkantį jų poziciją klimato ir aplinkos rizikos klausimu ir įstaigos

savanoriškai priiimtus įsipareigojimus. Kaip nurodyta EBI gairėse, atlygio politika ir praktika turėtų būti suderintos su įstaigai priimtina rizika, verslo strategija ir ilgalaikiais tikslais⁵⁶. Skatinimo struktūromis turėtų būti skatinamas elgesys, atitinkantis įstaigai priimtina riziką ir ilgalaikius tikslus⁵⁷, ir neturėtų būti skatinama priiimti pernelyg didelę riziką. Atlygio politika ir praktika, įskaitant atlygio atidėjimą ir veiklos rezultatų vertinimo kriterijų nustatymą, turėtų padėti įtvirtinti ilgalaikę klimato ir aplinkos rizikos valdymo strategiją. Klimato ir aplinkos rizikos strategiją atitinkančiam elgesiui skatinti, klimato ir aplinkos srities tikslų turinčios įstaigos galėtų taikyti kintamojo atlygio dalies skyrimą už sėkmingą šių tikslų įgyvendinimą. Jeigu sudėtinga klimato ir aplinkos rizikos finansinį poveikį įvertinti kiekybiškai, valdymo organai atlygio politikoje galėtų numatyti atitinkamus kokybinius kriterijus.

5.3 Organizacinė struktūra

5 lūkestis

Įstaigos turėtų savo organizacinėje struktūroje priskirti atsakomybę už klimato ir aplinkos rizikos valdymą, taikydamos trijų lygių kontrolės modelį.

Kaip nustatyta KRD 74 straipsnyje ir išsamiau aptarta EBI gairėse, įstaigos turėtų turėti aiškų, skaidrų ir dokumentuotą sprendimų priėmimo procesą ir aiškiai paskirstytas pareigas bei įgaliojimus savo vidaus kontrolės sistemoje, įskaitant verslo linijas, vidaus padalinius ir vidaus kontrolės funkcijos vykdytojus⁵⁸, kurie valdymo organams padeda priimti informaciją pagrįstus sprendimus⁵⁹. Atitinkamai, pareigos, susijusios su klimato ir aplinkos rizikos nustatymu, vertinimu ir valdymu, įstaigoje turėtų būti tolygiai paskirstytos įvairių funkcijų vykdytojams.

Įstaigos savo struktūroje turėtų aiškiai priskirti atsakomybę už klimato ir aplinkos rizikos klausimus. Ši atsakomybė turėtų būti tinkamai aprašyta vidaus valdymą apibrėžiančiuose dokumentuose. Įstaigos turėtų aiškiai nustatyti, kurios vidaus struktūros yra atsakingos už klimato ir aplinkos rizikos klausimus, ir aiškiai apibrėžti jų įgaliojimus bei darbo procedūras. Įstaigos gali sukurti atskirą struktūrą, kuri koordinuotų bendrą įstaigos klimato ir aplinkos rizikos valdymo praktiką, arba paskirstyti atsakomybę už šią sritį jau esamoms struktūroms. Jeigu sukuriamas atskira už klimato ir aplinkos riziką atsakinga struktūra, turėtų būti aiškiai apibrėžtas jos integravimas į esamus procesus ir sąsajos su kitų funkcijų vykdytojais. Nepriklausomai nuo konkrečios tvarkos, įstaigos turėtų aprašyti santykį tarp

⁵⁶ Be to, pagal 2019 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/2088 dėl su tvarumu susijusios informacijos atskleidimo finansinių paslaugų sektoriuje 5 straipsnį, portfelio valdymo ir (arba) finansų patarėjų paslaugas teikiančios kredito įstaigos į savo atlygio politiką įtraukia informaciją apie tai, kaip ta politika dera su tvarumo rizikos integravimu, ir nuo 2021 m. kovo mėn. tą informaciją skelbs savo interneto svetainėse.

⁵⁷ Žr. EBI gaires dėl patikimos atlygio politikos pagal Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 3 dalį ir 75 straipsnio 2 dalį ir informacijos atskleidimo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 450 straipsnį (EBA/GL/2015/22).

⁵⁸ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 131 dalį.

⁵⁹ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 28 ir 94 dalis.

atitinkamų struktūrų ir jų darbo procedūrų, kad būtų užtikrintas tinkamas visų susijusių struktūrų dalijimasis informacija.

5.2 lūkestis

Įstaigos turėtų užtikrinti, kad prie klimato ir aplinkos rizikos valdymo prisidedantys padaliniai turėtų pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių.

Vadovaujantis EBI gairėmis, įstaigos turėtų užtikrinti, kad vidaus kontrolės funkcijos vykdytojai turėtų pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių, taip pat įgaliojimų savo užduotims vykdyti⁶⁰. Įstaigos taip pat turėtų įvertinti pajėgumo ir išteklių, skirtų klimato ir aplinkos rizikos klausimams spręsti, ypač už šios rizikos valdymą atsakingų funkcijų vykdytojų, tinkamumą. Įstaigos turėtų tiek, kiek reikia, padidinti turimus išteklius ir jų pajėgumą ir skatinti visų susijusių funkcijų vykdytojus dalyvauti atitinkamuose mokymuose.

5.3 lūkestis

Įstaigos turėtų savo politikoje, procedūrose bei kontrolės priemonėse aprašyti pirmojo lygio kontrolės funkciją vykdančiųjų uždavinius ir pareigas, susijusias su klimato ir aplinkos rizikos prisiėmimu ir valdymu. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad vykduojantieji pirmojo lygio kontrolės funkciją savo pareigas atliktų vadovaudamiesi klimato ir aplinkos politika, procedūromis ar apribojimu. Konkrečiau, vykduojant pirmojo lygio kontrolę turėtų būti nustatoma, vertinama ir stebima bet kokia klimato ir aplinkos rizika, aktuali vertinant skolininko kreditingumą ir nustatant kliento vertinimo balą ar reitingą, taip pat atliekamas tinkamas išsamus klimato ir aplinkos rizikos patikrinimas, kaip apibūdinta 7.4 lūkestyje.

5.4 lūkestis

Įstaigos turėtų apibrėžti rizikos valdymo funkcijos vykdytojų uždavinius ir pareigas, susijusias su klimato ir aplinkos rizikos nustatymu, vertinimu, matavimu, stebėjimu ir pranešimu apie ją. Rizikos valdymo funkcijos vykdytojai turėtų užtikrinti, kad atitinkami įstaigos padaliniai nustatytų, vertintų, matuotų, stebėtų ir valdytų visą riziką ir tinamai apie ją praneštų⁶¹. Kadangi klimato ir aplinkos rizika didina esamų rūšių riziką, uždaviniai ir pareigos turėtų būti integruoti į esamų rūšių rizikos valdymo sistemas; išsamiau apie tai – skirsnyje apie rizikos valdymą.

5 intarpas

Stebima praktika. Horizontalieji kontaktiniai padaliniai

ECB stebėjo kelias įstaigas, kurios įgyvendino specialias priemones, skirtas skatinti rizikos kultūrą, kurioje atsižvelgiama ir į klimato bei aplinkos riziką. Pavyzdžiui, vienas bankas yra paskyręs horizontaliuosius kontaktinius padalinius, kurie užtikrina, kad klimato ir aplinkos rizika būtų tinkamai integruojama į banko rizikos valdymo funkcijos vykdytojų darbo procedūras. Kitas bankas turi korespondentus toms verslo linijoms, kurios aktyviai bendradarbiauja ir palaiko ryšį su rizikos valdymo ir (arba) kitų su aplinkos, socialine ir valdymo rizika, įskaitant klimato ir aplinkos riziką, susijusių funkcijų vykdytojais.

5.5 lūkestis

Įstaigos turėtų apibrėžti atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojų uždavinius ir pareigas, užtikrindamos, kad iš klimato ir aplinkos rizikos kylanti įsipareigojimų

⁶⁰ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 155 ir 160 dalis.

⁶¹ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 174 dalį.

rizika būtų deramai įvertinta ir efektyviai integruota į visus atitinkamus procesus. Atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai turėtų teikti valdymo organui patarimus dėl priemonių, kurių reikia imtis siekiant užtikrinti taikytinų įstatymų, normų, reglamentų ir standartų laikymąsi, ir turėtų vertinti galimą bet kokių teisinės ar reguliavimo aplinkos pokyčių poveikį įstaigos veiklai ir atitikties užtikrinimo sistemai⁶². Kadangi normos ir standartai tvarumo klausimais ilgainiui gali kisti, įstaigos gali vis dažniau susidurti su atitikties neužtikrinimo rizika, susijusia su klimato ir aplinkos aspektais.

5.6 lūkestis

Vidaus audito funkcijos vykdytojai, atlikdami rizikos valdymo sistemos peržiūrą, turėtų įvertinti, kiek ji yra tinkama klimato ir aplinkos rizikai valdyti. Vidaus audito funkcijos vykdytojai turėtų atlikti rizikos valdymo sistemos peržiūrą, atsižvelgdami į išorės, rizikos profilio ir produktų ir (arba) verslo linijų pokyčius⁶³. Atliekant tokias peržiūras taip pat turėtų būti vertinamas klimato ir aplinkos rizikai valdyti skirtų priemonių tinkamumas. Be to, į vidaus audito funkcijos vykdytojų kompetenciją patenka ir įstaigos politika bei procedūros klimato ir aplinkos rizikos atžvilgiu, nes viena iš jų funkcijų yra vertinti atitiktį įstaigos vidaus politikai ir procedūroms, taip pat ir išorės reikalavimams.

5.4 Ataskaitos

6 lūkestis

Įstaigos turėtų kaupti apibendrintus duomenis apie jų patiriamą klimato ir aplinkos riziką ir įtraukti juos į vidaus ataskaitas, kad jų valdymo organai ir atitinkami pakomitečiai galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus.

EBI gairėse⁶⁴ išdėstyta, kaip įstaigos turėtų sukurti skaidrius reguliarių ataskaitų teikimo mechanizmus, kad valdymo organas, jo rizikos komitetas (jei toks yra įsteigtas) ir visi svarbūs įstaigos padaliniai laiku gautų tikslias, glaustas, suprantamas ir prasmingas ataskaitas, taip pat galėtų dalytis svarbia informacija apie rizikos nustatymą, matavimą ar vertinimą, stebėseną ir valdymą. ECB tikisi, kad įstaigos duomenis apie klimato ir aplinkos riziką įtrauks į savo ataskaitų teikimo procesus, kad valdymo organai galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus. ECB pripažįsta, kad parametrai ir įrankiai dar tik rengimo etape, o įstaigų turimi duomenys kol kas nėra išsamūs. Tačiau ECB tikisi, kad ilgainiui klimato ir aplinkos rizikos ataskaitų teikimo procesai bus įdiegti. Iš pradžių, kol tikslų ir išsamių ataskaitų parengti neįmanoma arba jas rengti netikslinga, nes dar per anksti, įstaigos turėtų įvertinti, kiek ir kokių duomenų joms reikia strategijų formulavimo ir rizikos valdymo procesams, nustatyti, kokių duomenų dar trūksta, ir parengti planus, kaip tuos trūkumus užpildyti.

6.1 lūkestis

Įstaigos turėtų parengti holistinę klimato ir aplinkos rizikos duomenų valdymo sistemą. Remiantis EBI gairėmis, reikėtų sukurti skaidrius reguliarių ataskaitų teikimo

⁶² Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 192 dalį.

⁶³ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 139 dalį.

⁶⁴ Žr. EBI vidaus valdymo gaires (EBA/GL/2017/11).

mechanizmus, kad ataskaitos būtų rengiamos laiku ir būtų tikslios, glaustos, suprantamos ir prasmingos ir kad būtų galima dalytis svarbia informacija apie rizikos nustatymą, matavimą ar vertinimą, stebėseną ir valdymą⁶⁵. Įstaigos turėtų apibrėžti ir dokumentuoti klimato ir aplinkos riziką ir ją integruoti į ataskaitų teikimo sistemą, kad galėtų efektyviai stebėti, valdyti ir mažinti turimas šios rizikos pozicijas. Tai reiškia, kad jos turėtų tobulinti, visų pirma, rizikos ataskaitų valdymą, IT infrastruktūrą, rizikos duomenų sisteminimo pajėgumus ir ataskaitų teikimo procedūras. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad klimato ir aplinkos rizikos ataskaitų teikimo sistema būtų suderinta su jų priimtinos rizikos tvarkoje nustatytais klimato ir aplinkos rizikos parametrais ir rizikos valdymo procesais. Ataskaitų teikimo sistema taip pat turėtų būti naudinga, kai aktualu, PVRR, pagal kuriuos būtų vertinama, kaip įstaigai sekasi valdyti klimato ir aplinkos riziką, ir viešam informacijos atkleidimui.

6.2 lūkestis

Kadangi klimato ir aplinkos rizika pasižymi išskirtiniais ypatumais, įstaigos turėtų atitinkamai pritaikyti savo IT sistemas, kad galėtų sistemingai rinkti ir apibendrinti šios rizikos pozicijoms įvertinti reikalingus duomenis. Nors įstaigos turėtų įtraukti šios rizikos duomenų taksonomiją, pripažįstama, kad tai gali būti neįmanoma dėl to, kad šiuo metu nėra visuotinių apibrėžčių, taksonomijų ir išsamių duomenų. Tokiu atveju įstaigos turėtų įdiegti ataskaitų teikimo procesus ir procedūras, remdamosi vidaus ar išorės kokybiniais rizikos parametrais, ir taip užtikrinti, kad jų valdymo organai būtų tinkamai informuojami apie klimato ir aplinkos riziką. Valdymo organai turėtų žinoti, kad jiems pateikiamos ataskaitos yra ribotos aprėpties, taip pat žinoti jų teisinius ir techninius apribojimus. Valdymo organai turėtų naudoti šią informaciją aptardami, kritiškai vertindami ir priimdami sprendimus dėl klimato ir aplinkos rizikos sąlygotų padarinių valdymo.

6.3 lūkestis

Įstaigos rizikos ataskaitose turėtų būti nurodytas klimato ir aplinkos rizikos poveikis jos verslo modeliui, strategijai ir rizikos profiliui⁶⁶. Įstaigos turėtų stengtis savo rizikos ataskaitose nurodyti visą reikšmingą klimato ir aplinkos riziką, patiriamą visame juridiniame subjekte ir (arba) visose verslo linijose. Ataskaitų išsamumas ir apimtis turėtų atitikti įstaigos veiklos dydį, sudėtingumą ir rizikos profilį.

6.4 lūkestis

Įstaiga turėtų gebėti laiku parengti apibendrintus ir naujausius duomenis apie klimato ir aplinkos riziką. Šis lūkestis atitinka EBI gaires, kuriose numatyta, kad įstaigos turėtų turėti efektyvias ir patikimas informacijos ir ryšių sistemas, visais atžvilgiais tinkančias rizikos duomenims apibendrinti tiek įprastinėmis veiklos sąlygomis, tiek nepalankių sąlygų laikotarpiais⁶⁷. Šios rizikos valdymui labai svarbus savalaikiškumo aspektas, atsižvelgiant, pavyzdžiui, į galimo staigaus perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos poveikį ar fizinio įvykio poveikį įstaigos veiklai. Todėl valdymo organai turėtų nuolat sekti visus nacionalinio, tarptautinio, politinio ir reglamentavimo lygmenų pokyčius, galinčius turėti poveikio jų ataskaitose įvardytiems lūkesčiams. Didėjant klimato ir aplinkos rizikos ataskaitų poreikiui, įstaigos turėtų prisitaikyti ir gebėti rengti agreguotus klimato ir aplinkos

⁶⁵ Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/2017/11) 145 dalį.

⁶⁶ Taip pat žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP) 2 principo dalies 29 ir 30 pastraipas.

⁶⁷ Žr. EBI vidaus valdymo gaires (EBA/GL/2017/11) ir EBI gairių dėl peržiūrėtos bendros priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (SREP) ir priežiūrinio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis tvarkos ir metodikos (EBA/GL/2018/03) 5.8 skyrių.

rizikos duomenis, kad būtų galima patenkinti įvairius pagal poreikį pateikiamus ir *ad hoc* prašymus, įskaitant prašymus nepalankių sąlygų / krizės laikotarpiais, prašymus pasikeitus vidaus poreikiams ir iš priežiūros institucijų gautus prašymus.

6 Priežiūriniai lūkesčiai dėl rizikos valdymo

Remiantis ankstesniu skyriumi, šiame skyriuje pateikiamos išsamios gairės, kaip klimato ir aplinkos riziką integruoti į kredito, operacinės, rinkos ir likvidumo rizikos valdymą bei į ICAAP, įskaitant rizikos kiekybinį įvertinimą analizuojant scenarijus ir vykdant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.

6.1 Rizikos valdymo sistema

7 lūkestis

Įstaigos turėtų klimato ir aplinkos riziką kaip vieną iš jos esamas rizikas didinančių veiksnių įtraukti į savo rizikos valdymo sistemą, kad galėtų šią riziką valdyti ir stebėti pakankamai ilgą laikotarpį ateityje, ir šią tvarką reguliariai peržiūrėti. Įstaigos turėtų šią riziką nustatyti ir kiekybiškai įvertinti savo kapitalo pakankamumo užtikrinimo procese.

Į įstaigų bendrą vidaus kontrolės sistemą turėtų būti įtraukta visos įstaigos rizikos valdymo sistema, apimanti ir visas verslo linijas bei vidaus padalinius, įskaitant vidaus kontrolės funkcijas⁶⁸ ⁶⁹. Pagal KRD 73 straipsnio nuostatas reikalaujama, kad įstaigos taikytų patikimas, veiksmingas ir išsamias strategijas ir procesus, siekdamos nuolat vertinti ir turėti vidaus kapitalo, kurį jos laiko pakankamu atitinkamo pobūdžio ir lygio rizikai, kuri joms kyla arba gali kilti, padengti, sumas, rūšis ir paskirstymą.

Įstaigos turėtų turėti holistinę ir tinkamai dokumentuose aprašytą nuomonę apie klimato ir aplinkos rizikos poveikį esamoms rizikos kategorijoms. Rizikos valdymo sistema turėtų apimti balanso ir nebalansinę riziką, tinkamai įvertinant tiek finansinę, tiek nefinansinę riziką⁷⁰. Tai pasakytina ir apie riziką, su kuria įstaiga jau susiduria, ir apie riziką, kurią įstaiga gali patirti ateityje. Įstaigos turi reguliariai nustatyti visas reikšmingas rizikas ir jas įtraukti į išsamų vidaus rizikos sąrašą. Kaip išsamiau paaiškinta šio vadovo 3.1 ir 3.2 skyriuose, klimato ir aplinkos rizika yra laikoma esamas rizikas didinančiu veiksniu. Dėl organizacinių ar analitinių tikslų įstaigos gali klimato ir aplinkos riziką traktuoti kaip atskirą rizikos rūšį, tačiau jos turi visapusiškai išanalizuoti, kaip klimato ir aplinkos rizika veikia skirtingas rizikos sritis, įskaitant kredito, operacinę, rinkos ir likvidumo riziką. Valdymo organai turėtų nuspręsti, kurios rizikos rūšys yra reikšmingos, ir užtikrinti, kad, įstaigai įvertinus, jog klimato ir aplinkos rizika nedaro didelės įtakos reikšmingos rizikos rūšims, šios rizikos priskyrimas prie nereikšmingos rizikos rūšių būtų pagrįstas. Ši analizė turėtų būti atlikta atsižvelgiant į įstaigos verslo modelį ir rizikos profilį. Įstaigos turėtų dokumentuoti nagrinėtą klimato ir aplinkos riziką, ypač jos perdavimo kanalus ir poveikį rizikos profiliui.

⁶⁸ Žr. EBI vidaus valdymo ir rizikos valdymo gairių (EBA/GL/11/2017) 136 ir 137 dalis.

⁶⁹ Taip pat žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP) 2 principo ii dalies 32 ir 34 pastraipas.

⁷⁰ Žr. EBI vidaus valdymo ir rizikos valdymo gairių (EBA/GL/11/2017) 136 dalį.

6 intarpas

Stebima praktika. Klimato rizikos priskyrimas finansinėms rizikoms

Kai kuriose įstaigose buvo pradėti vidaus procesai, siekiant nustatyti klimato riziką ir įvertinti jos galimą finansinį poveikį. Vienas iš bankų nustatė pagrindinius šios rizikos persidavimo esamoms rizikos kategorijoms kanalus ir pateikė numatomo poveikio jo rizikos profiliui apžvalgą bei numatomus terminus.

A lentelė

Schemiškas klimato rizikos finansinio poveikio pavyzdys

Klimato riziką didinantys veiksniai	Galimas finansinis poveikis	Terminai	Poveikis rizikos profiliui	Poveikis strategijai
Politikos ir teisiniai aspektai	Daug anglies dioksido išskiriančių įmonių turto nuvertėjimas investiciniuose portfeliuose.	1–3 metai	**	****
Technologijos	Verslo klientai automobilių pramonėje, kuriuos paveikė esamų produktų ir paslaugų pakeitimas kitais	3–5 metai	*	***
Rinkos nuotaikos	Vartotojai ir investuotojai, pirmenybę teikiantys tvaresniems produktams	1–3 metai	****	*
Ūminė fizinė rizika	Žala nekilnojajam ir kitam turtui didelės rizikos vietovėse	1–3 metai	*	**
Lėtinė fizinė rizika	Padidėjusios išlaidos klientams, siekiant atlyginti žalą arba nuostolius, patirtus dėl klimato sąlygų, turinčių įtakos jų mokumui	1–3 metai	*	**

Šaltinis: ECB.

7.2 lūkestis

Įstaigos turėtų tinkamai kiekybiškai įvertinti klimato ir aplinkos riziką, su kuria jos susiduria. Kaip numatyta ir ECB vadove dėl ICAAP, rizika neturėtų būti neįtraukiama į vertinimą dėl to, kad ją sudėtinga kiekybiškai įvertinti arba nėra reikalingų duomenų⁷¹. Jeigu tokios kiekybinio įvertinimo metodikos dar turi būti tobulinamos, taip pat atsižvelgiant į tarptautinių tinklų bei standartų nustatytojų dabartinį darbą ir būsimas publikacijas, tikimasi, kad įstaigos aktyviai stengsis kurti arba taikyti tinkamas priemones ir metodus.

7.3 lūkestis

Įstaigos turėtų laikytis strateginio požiūrio į klimato ir aplinkos rizikos valdymą ir (arba) mažinimą, atsižvelgdamos į savo verslo strategiją ir priimtinos rizikos lygį, ir atitinkamai pritaikyti savo politiką, procedūras, rizikos ribas ir rizikos kontrolės priemones. Remiantis EBI gairėmis, įstaigos rizikos valdymo sistemoje turėtų būti pateiktos konkrečios rekomendacijos dėl jos strategijų įgyvendinimo, ir, jei reikia, nustatytos ir taikomos vidinės ribos, atitinkančios jai priimtinos rizikos lygį, sklandžią veiklą, finansinį pajėgumą, kapitalo bazę ir strateginius tikslus⁷². Todėl įstaigos turėtų apsvarstyti poreikį pakoreguoti savo rizikos politiką, pavyzdžiui, nustatydamos tam tikrų jautrių ekonomikos (sub)sektorių, valstybių, verslo ar nekilnojamojo turto pozicijų finansavimo ribas ar nebeteikdamos kreditų tam tikriems (sub)sektoriams ar skolininkams; pakeisdamos kredito sąlygas, taikomas skolininkams, įtrauktiems ar neįtrauktiems į baltąjį sąrašą (juodąjį sąrašą) arba laikomiems geriausiais savo kategorijoje; užmegzdamos konstruktyvų dialogą su svarbiausiomis sandorio šalimis; susitardamos dėl priemonių nuosekliai mažinti klimato ar aplinkos riziką, taip pat galimai siekiant pagerinti sandorio šalies tvarumo ir (arba) kredito reitingus.

⁷¹ Žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP) 74 pastraipą.

⁷² Žr. EBI vidaus valdymo gairių (EBA/GL/11/2017) 135, 137 ir 138 dalis.

7 intarpas

Stebima praktika. Kiekybinis klimato ir aplinkos rizikos finansinio poveikio įvertinimas ICAAP

ECB stebėjo banką, kuris savo vidaus kapitalo planavime įvertina jo vykdomo finansavimo poveikį aplinkai, o finansuojamam turtui ar projektui arba bendrosios paskirties paskolos gavėjui, nesvarbu, ar tai verslo, ar viešojo sektoriaus klientas, priskiria aplinkosauginį balą. Šis balas gaunamas įvertinus sandorio poveikį klimatui ir bet kokiems reikšmingiems aplinkos išorės veiksniams, tokiems kaip vandens naudojimas, tarša, atliekos ir biologinė įvairovė. Atsižvelgdamas į šį balą, bankas priskiria turtui, kurio numatomas poveikis aplinkai yra didžiausias, didesnę analitinę rizikos koeficientą. Pasak banko, neigiamą poveikį aplinkai ir klimatui darančių priemonių analitinis pagal riziką įvertintas turtas gali padidėti iki ketvirtadalio. Galiausiai šis poveikis atsispindi tikėtinoje turto gražos normoje – tai gali paskatinti investuoti arba atsisakyti investicijų tam tikruose sektoriuose.

7.4 lūkestis

Įstaigos turėtų vykdyti deramą su klimato ir aplinkos rizika susijusį išsamų patikrinimą dar prieš užmegdamos santykius su klientu, o vėliau – nuolat. Tai reiškia, kad, atsižvelgiant į įstaigų rizikos politiką ir procedūras, turi būti renkama ir tikrinama informacija bei duomenys, reikalingi skolininkų pažeidžiamumui dėl klimato ir aplinkos rizikos įvertinti, ypač prieš sudarant paskolos sutartį arba žymiai padidinant paskolos sumą. Įstaigos turėtų žinoti apie savo klientų daromą poveikį klimato ir aplinkos aspektams ir jų silpnąsias vietas šios rizikos atžvilgiu bei apie tai, kaip jie valdo šį poveikį ir riziką. Be to, tikėtina, kad atlikus deramą su aplinkos rizika susijusį išsamų patikrinimą ir ėmusis tinkamų veiksmų, sumažės reputacijos ir įsipareigojimų rizika. Išsamaus patikrinimo mastas ir nuodugnumas turėtų priklausyti nuo kliento sektoriaus ir geografinės padėties. Jei manoma, kad būtina, įstaigos gali kreiptis į išorės ekspertus. Įstaigoms rekomenduojama užtikrinti atitiktį, pavyzdžiui, EBPO rekomendacijų daugiašalėms įmonėms nuostatoms⁷³. Į išvadas, padarytas įvertinus išsamų patikrinimą, turėtų būti atsižvelgta sprendžiant, ar ir kaip bendradarbiauti su klientu ir ar tokį bendradarbiavimą tęsti.

7.5 lūkestis

Įstaigos turėtų įvertinti klimato ir aplinkos rizikos poveikį jų kapitalo pakankamumui ekonominiu ir normatyviniu požiūriu. Pagal ECB vadovą dėl ICAAP, vykdydamos perspektyvinį kapitalo pakankamumo vertinimą, įstaigos turėtų atsižvelgti į bet kokią riziką ir jos koncentraciją (tos pačios rūšies ir įvairių rūšių rizikos), galinčią kilti dėl aplinkos, kurioje jos veikia, pokyčių⁷⁴. Todėl ECB tikisi, kad įstaigos klimato kaitą, visų pirma perėjimą prie kitų energijos išteklių, įtrauks į vertinimą iš ekonominės vertės perspektyvos. Nustatydamos savo kapitalo pakankamumą, įstaigos turėtų atsižvelgti į klimato ir aplinkos rizikos poveikį, kad galėtų tvariai laikytis savo verslo modelio užtikrindamos ekonominį ir normatyvinį kapitalo pakankamumą. Kaip nustatyta ECB vadove dėl ICAAP, įstaigos turėtų taikyti vienas kitą papildančius ekonominį ir normatyvinį požiūrius. Kai vertinama, kad klimato ir aplinkos rizika daro poveikį ekonominiu požiūriu, normatyviniu požiūriu įstaigos turėtų įvertinti galimą

⁷³ Žr. EBPO rekomendaciją daugiašalėms įmonėms, EBPO, 2019 m., ir „Due Diligence for Responsible Corporate Lending and Securities Underwriting: Key considerations for banks implementing the OECD Guidelines for Multinational Enterprises“ (Išsamus atsakingo įmonių skolinimo ir vertybinių popierių platinimo tikrinimas. Pagrindiniai aspektai bankams, įgyvendinantiems EBPO rekomendacijas daugiašalėms įmonėms), EBPO, 2019 m.

⁷⁴ Žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP) 60 pastraipą.

poveikį reguliuojamojo kapitalo rodiklių didėjimui pagal bazinį ir pesimistinį scenarijus. Be to, įstaigos turėtų atsižvelgti į šiuos rezultatus nustatydamos joms priimtinos rizikos lygį ir rengdamos verslo strategiją.

7.6 lūkestis

Vykdydamos periodines peržiūras įstaigos turėtų įvertinti klimato ir aplinkos rizikos nustatymo, matavimo ir mažinimo priemonių tinkamumą. Įstaigos turėtų reguliariai atlikti vidaus peržiūras, pavyzdžiui, vykdydamos ICAAP⁷⁵. Šių peržiūrų tikslas – įvertinti, ar taikant vidaus procesus ir metodiką gaunami patikimi rezultatai ir ar jie tebėra tinkami, atsižvelgiant į esamą padėtį ir būsimus pokyčius⁷⁶. Kadangi sparčiai daugėja duomenų ir metodų, leidžiančių nustatyti ir išmatuoti klimato ir aplinkos riziką, įstaigos turėtų reguliariai įvertinti duomenų šaltinių ir taikomų metodų tinkamumą ir kokybę.

6.2 Kredito rizikos valdymas

8 lūkestis

Įstaigos, valdydamos kredito riziką, turėtų visuose kreditų suteikimo proceso etapuose atsižvelgti į klimato ir aplinkos riziką ir stebėti šią riziką savo portfeliuose.

Kaip nustatyta KRD 79 straipsnyje, kompetentingos institucijos, be kitų dalykų, privalo užtikrinti, kad įstaigos teiktų kreditus remdamosi pagrįstais ir aiškiai apibrėžtais kriterijais, o tų kreditų patvirtinimo, keitimo, atnaujinimo ir refinansavimo procedūros būtų aiškiai apibrėžtos. Todėl įstaigos turėtų laikytis holistinio požiūrio ir, vadovaudamosi EBI gairėmis dėl paskolų teikimo ir stebėsenos^{77 78}, užtikrinti, kad jų kredito rizikos politikoje ir procedūrose būtų atsižvelgta į riziką, susijusią su klimato ir aplinkos veiksniais.

8.1 lūkestis

Į klimato ir aplinkos riziką turėtų būti atsižvelgiama visuose kreditų suteikimo ir apdorojimo proceso etapuose. Konkrečiai, įstaigos turėtų susidaryti nuomonę apie tai, kokį poveikį klimato ir aplinkos rizika daro skolininko įsipareigojimų neįvykdymo rizikai. Turėtų būti nustatyti ir įvertinti klimato ir aplinkos veiksniai, turintys reikšmingos įtakos su paskola susijusių įsipareigojimų neįvykdymo rizikai. Atlikdamos šį vertinimą įstaigos gali atsižvelgti į tai, kaip patys klientai valdo klimato ir aplinkos riziką. Įstaigos turėtų deramai apsvarstyti sektorių ir geografinių vietovių rizikos profilio pokyčius, nulemtus klimato ir aplinkos rizikos.

⁷⁵ Žr. KRD IV 73 straipsnį.

⁷⁶ Taip pat žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP) 1 principo iii dalies 18 pastraipą.

⁷⁷ Žr. EBI gairių dėl paskolų teikimo ir stebėsenos projekto (EBA/CP/2019/04) 51 dalį.

⁷⁸ Taip pat žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP) 2 principo ii ir iii dalis.

8 intarpas

Stebima praktika. Neoficialios įsipareigojimų neįvykdymo dėl klimato rizikos tikimybės

ECB pastebėjo, kad kreditų išdavimo procese įstaigos dažnai atsižvelgia į klimato ir aplinkos riziką kokybiniu požiūriu. Kai kurios įstaigos svarsto galimybę įtraukti šias rizikos rūšis į savo modelius arba jau rengia tam skirtas priemones. Vienas bankas rengia neoficialias įsipareigojimų neįvykdymo dėl klimato rizikos tikimybes, apie kurias turi pranešti kartu su įprastinėmis įsipareigojimų neįvykdymo tikimybėmis. Nustatant neoficialias įsipareigojimų neįvykdymo dėl klimato rizikos tikimybes būtų atsižvelgiama į tikrinimo proceso metu nustatytą didesnės rizikos sandorio šalių fizinės ir perėjimo rizikos išsamią analizę. Jeigu skirtumas tarp jų būtų didelis, reikėtų apsvarstyti būtinybę imtis riziką mažinančių veiksmų. Kitas bankas rengia tvarumo rizikos vertinimo lentelę, apimančią kokybinius aspektus. Vertinimo lentelės įvediniams modelyje būtų nustatytas korekcinis koeficientas. Dar vienas bankas į savo vidaus kreditų įvertinimo balais modelius yra įtraukęs aplinkos rodiklius. Poveikio aplinkai vertinimas pradėtas taikyti sektoriams, kuriuose toks vertinimas buvo pripažintas aktualiu atliekant kredito kokybės diferencinę analizę. Galimas pagrindinės veiklos poveikis aplinkai turi įtakos kredito kokybei. Tokie kredito įvertinimo balais modeliai buvo pradėti taikyti didelių įmonių, įmonių ir projektų finansavimo pozicijoms.

8.2 lūkestis

Įstaigos turėtų pakoreguoti rizikos klasifikavimo procedūras, kad bent kokybiniu požiūriu galėtų nustatyti ir įvertinti klimato ir aplinkos riziką. Įstaigos savo sandorio šalims turėtų nustatyti atitinkamus bendrus rizikos rodiklius ar reitingus, kuriais būtų atsižvelgta į klimato ir aplinkos riziką. Vykdydamos rizikos klasifikavimo procedūras, įstaigos turėtų identifikuoti skolininkus, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai gali susidurti su didešne klimato ir aplinkos rizika. Jei susiduriama su labai didele tokia rizika, į tai turėtų būti atkreipiamas dėmesys ir, jei taikytina, apsvarstomi įvairūs scenarijai⁷⁹, siekiant užtikrinti galimybę laiku įvertinti ir nustatyti tinkamas rizikos mažinimo priemones, įskaitant kainodarą. Pavyzdžiui, įstaigos turėtų apsvarstyti galimybę naudoti spalvų intensyvumo žemėlapius, kuriuose, remiantis atskirų ekonomikos (sub)sektorių svarba konkrečiam klientui, būtų akcentuojama tvarumo rizika.

8.3 lūkestis

Įstaigos turėtų atsižvelgti į klimato ir aplinkos riziką nustatydamas įkaito vertę. Klimato ir aplinkos rizika gali turėti įtakos įkaito vertei. Įstaigos turėtų ypatingą dėmesį skirti fizinei komercinės ir gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto vietai ir energijos vartojimo efektyvumui. Įstaigos turėtų atsižvelgti į šiuos veiksnius tiek nustatydamos įkaito vertę, tiek atlikdamos reguliarias peržiūras.

8.4 lūkestis

Įstaigos turėtų stebėti ir valdyti kredito riziką savo portfeliuose, pavyzdžiui, atlikdamos sektorinės ir geografinės koncentracijos analizę, nustatydamos pozicijų limitus, taikydamos įsiskolinimų mažinimo strategiją, analizuodamos scenarijus ir (arba) testuodamos nepalankiausiomis sąlygomis⁸⁰. Įstaigos turėtų stebėti, kiek klimato ir aplinkos rizika veikia geografinę ir sektorinę koncentraciją. Be to, įstaigos gali vertinti specifinių savybių turinčio turto koncentraciją; atsižvelgiant į

⁷⁹ Galimi scenarijai, be kita ko, apima esamą ir planuojamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetamo kiekio įvertinimą, rinkos aplinką, nagrinėjamos bendrovės taikomus priežiūros reikalavimus, galima poveikį skolininkų pelningumui bei mokumui ir kt.

⁸⁰ Žr. EBI gairių dėl paskolų teikimo ir stebėsenos projekto (EBA/CP/2019/04) 245 dalį.

galimus teisės aktus, tikėtina, kad jam įtakos turės perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų politika, pavyzdžiui, energijos vartojimo efektyvumo etikečių pasiskirstymas gyvenamosios ir komercinės paskirties nekilnojamojo turto portfeliuose. Įstaigoms rekomenduojama plėtoti savo stebėsenos pajėgumus bendrai su parametrais ir ribomis, nustatytais joms priimtinos rizikos ir duomenų valdymo sistemos tikslais.

8.5 lūkestis

Įstaigų paskolų kainodaros sistemos turėtų atspindėti jų norimą priimti kredito riziką ir verslo strategiją, atsižvelgiant į su klimatu ir aplinka susijusius veiksnius⁸¹. Pagal KRD IV 76 straipsnio 3 dalį, įstaigos rizikos komitetas tikrina, ar klientams siūlomose turto kainose visapusiškai atsižvelgiama į verslo modelį ir rizikos strategiją. Paskolų kainodara yra svarbus įstaigų valdymo mechanizmas, lemiantis įstaigų būsimų pajamų dydį ir kilmę. Pavyzdžiui, įstaigos, vykdydamos savo verslo strategiją ir atsižvelgdamos į joms priimtinos rizikos lygį, gali nuspręsti sumažinti arba apriboti aplinkai ar klimatui žalingų sektorių pozicijas arba atsisakyti paskolų, užtikrintų neefektyviai energiją vartojančiu nekilnojamoju turto. Tokiu atveju kainodaros sistema turėtų palaikyti pasirinktą rizikos perspektyvą ir strategiją, pavyzdžiui, diferencijuojant paskolų kainas pozicijoms pagal jų energijos vartojimo efektyvumą arba įtraukiant konkrečiam sektoriui ir (arba) klientui taikomą mokesť. Atsižvelgdamos į savo verslo strategiją ir joms priimtinos rizikos lygį, įstaigos taip pat gali nuspręsti skatinti savo klientus tinkamai atsižvelgti į klimato ir aplinkos riziką, kad padidėtų kreditingumas ir atsparumas tokiai rizikai. Pavyzdžiui, aplinkos atžvilgiu tvarios paskolos palūkanų normoms būtų taikomos nuolaidos arba paskolos palūkanų normos galėtų būti siejamos su kliento pasiektu tvarumo tikslu.

9 intarpas

Stebima praktika. Hipotekos kainų diferencijavimas

ECB stebėjo įstaigą, kuri mažmeninių hipotekos paskolų kainą klientams diferencijuoja pagal nekilnojamojo turto, kuriuo užtikrinamos tos paskolos, energijos vartojimo efektyvumo etiketę. Hipotekoms, kurių energijos vartojimo efektyvumo etiketė geresnė, taikoma mažesnė norma nei hipotekoms, kurių energijos vartojimo efektyvumo etiketė prastesnė, kartu numatant, kad bendras įstaigos hipotekų pelningumo tikslas bus pasiektas. Kainų diferencijavimas atitinka įstaigos strateginį tikslą remti tvarią bankininkystę. Be to, tikėtina, kad su aukštesnio energijos vartojimo efektyvumo etiketėmis susijęs portfelis bus mažiau jautrus perėjimo rizikai. Dėl to hipotekos portfelis transformuojamas į tokį, kuriame energijos vartojimo efektyvumo etiketės pasiskirsčiusios geriau.

8.6 lūkestis

Įstaigos taikoma paskolų kainodara turėtų atspindėti įvairias sąnaudas, kurias lemia klimato ir aplinkos rizika. Kaip nustatyta EBI gairėse dėl paskolų suteikimo ir stebėsenos⁸², įstaigos turėtų taikyti kainodaros sistemą, susietą su paskolos ypatybėmis, ir kurioje atsižvelgiama į visas susijusias išlaidas. Klimato ir aplinkos rizikos poveikis gali pasireikšti per įvairius sąnaudas lemiančius veiksnius, pavyzdžiui, kapitalo, finansavimo ir kredito rizikos sąnaudas. Aplinkos atžvilgiu tvarus turtas gali būti finansuojamas, pavyzdžiui, specialiomis priemonėmis, tokiomis kaip žaliosios

⁸¹ Žr. EBI gairių dėl paskolų teikimo ir stebėsenos projekto (EBA/CP/2019/04) 200 ir 201 dalis.

⁸² Žr. EBI gairių dėl paskolų teikimo ir stebėsenos projekto (EBA/CP/2019/04) 186, 187 ir 190 dalis.

(padengtosios) obligacijos, todėl finansavimo sąnaudos gali būti skirtingos. Vietovėse, kuriose didėja fizinė klimato rizika, pavyzdžiui, dėl potvynių ar sausrų, gali padidėti kredito nuostoliai. Įstaigos turėtų atsižvelgti į šiuos pokyčius ir juos įtraukti į savo paskolų kainodarą, pavyzdžiui, taikydamos didesnį kredito sąnaudų mokestį arba diferencijuodamos turto, kurį ypač veikia fizinė ir perėjimo rizika, finansavimo sąnaudas.

6.3 Operacinės rizikos valdymas

9 lūkestis

Įstaigos turėtų įvertinti, kaip su klimato kaita susiję įvykiai galėtų neigiamai paveikti jų veiklos tęstinumą ir kokių mastu dėl įstaigų veiklos pobūdžio galėtų padidėti jų reputacijos ir (arba) įsipareigojimų rizika.

Kaip nustatyta KRД 85 straipsnyje ir EBI gairėse⁸³, įstaigos turėtų įgyvendinti politiką ir procesus, skirtus savo operacinei rizikai vertinti ir valdyti. Jos turėtų įvertinti visų savo verslo linijų ir operacijų operacinę riziką ir nustatyti, kaip operacinė rizika gali pasireikšti⁸⁴. Įstaigos taip pat turėtų imtis visų būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas veiklos tęstinumas ir laiku atkurta veikla įvykus nelaimei, tiek politikos, tiek fizinio turto, įskaitant IT sistemas, veikimo požiūriu.

9.1 lūkestis

Įstaigos turėtų įvertinti fizinės rizikos poveikį jų veiklai apskritai, įskaitant gebėjimą greitai atkurti savo pajėgumą toliau teikti paslaugas. Dėl geografinės vietos, kurioje veikia įstaiga, jai gali kilti didesnė fizinė rizika. Įstaigos turėtų įvertinti operacinės rizikos, atsirandančios dėl fizinės rizikos, reikšmingumą. Tai visų pirma pasakytina apie išorės paslaugas ir IT veiklą, ypač jei paslaugų teikėjai yra įsisteigę vietovėse, kuriose dažni ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai ar kiti aplinkos pažeidžiamumo reiškiniai.

Įstaigos turėtų apsvarstyti, ar tai galėtų turėti įtakos jų gebėjimui vykdyti sandorius, teikti paslaugas ar sukelti teisinę atsakomybę dėl žalos trečiosioms šalims, pavyzdžiui, klientams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams. Įstaiga turėtų atsižvelgti į klimato kaitos poveikį šių paslaugų teikimui visų pirma vertindama savo būtinausias arba svarbias funkcijas⁸⁵. Šio vertinimo rezultatai, jei jie yra reikšmingi bet kuriai iš šios įstaigos verslo linijų ar operacijų, turėtų matytis ir jos veiklos tęstinumo plane.

9.2 lūkestis

Įstaigos turėtų apsvarstyti, kokių mastu dėl jų vykdomos veiklos pobūdžio padidėja žalos reputacijai arba atsakomybės rizika ateityje. Remiantis EBI gairėmis, visos atitinkamos rizikos rūšys turėtų būti įtrauktos į įstaigos rizikos valdymo

⁸³ Žr. EBI gairių dėl peržiūrėtos bendros priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (SREP) ir priežiūrinio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis tvarkos ir metodikos (EBA/GL/2018/03) 255 dalį.

⁸⁴ Taip pat žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP) 4 principą ir 60 pastraipą.

⁸⁵ Žr. EBI gairių dėl užsakomųjų paslaugų (EBA/GL/2019/02) 4 skyriaus 31 dalį.

sistemą, tinkamai atsižvelgiant tiek į finansinę, tiek į nefinansinę riziką, įskaitant riziką reputacijai⁸⁶. Reputacijos rizika gali kilti staiga ir gali greitai paveikti įmones. Įstaigoms, susijusioms su socialinėmis ar aplinkosaugos prieštaromis, arba apskritai įstaigoms, kurios, vykdydamos savo veiklą, manoma, tinkamai neatsižvelgia į aplinkosaugos aspektus, gali kilti reputacijos rizika keičiantis rinkos požiūriui į aplinkos ir klimato riziką. Panašiai, siekdamos išvengti reputacijos rizikos, kylančios dėl su jų produktais susijusių prieštarų, įstaigos taip pat turėtų apsvarstyti galimybę įvertinti, ar jų investiciniai produktai atitinka geriausią tarptautinę ar ES patirtį, pavyzdžiui, ES žaliųjų obligacijų standartą⁸⁷.

10 intarpas

ICAAP užfiksuota reputacijos rizika

ECB stebėjo įstaigą, kuri savo vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo procese atsižvelgia į reputacijos riziką, kylančią dėl poveikio aplinkai, visuomenei ar valdymui. Įstaiga susiduria su nemaža reputacijos rizika, susijusia su aplinkos ir socialiniais veiksniais, nes jos verslo modelyje numatytas privačių įmonių finansavimas besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse. Todėl visi jos klientai skirstomi į kategorijas pagal galimą neigiamą poveikį aplinkai, visuomenei ir valdymui. Šios įstaigos klasifikavimo sistemoje yra keturios rizikos kategorijos: nuo „reikšmingo“ iki „minimalaus arba jokio“ neigiamo poveikio aplinkai, visuomenei ar valdymui. Įstaiga paskirsto kapitalo sumą, atitinkančią klientų skaičių kiekvienoje iš šių rizikos kategorijų. Kiekvienai rizikos kategorijai priskiriamas kapitalo poreikio koeficientas kiekvienam klientui, t. y. įstaiga prisiima didesnę kapitalą klientui, kurio rizikos kategorija yra aukštesnė.

6.4 Rinkos rizikos valdymas

10 lūkestis

Įstaigos raginamos nuolat stebėti, kokį poveikį klimato ir aplinkos veiksniai gali padaryti jų dabartinėms rinkos rizikos pozicijoms ir būsimoms investicijoms, ir parengti testavimo nepalankiausiomis sąlygomis scenarijus, į kuriuos būtų įtraukta ir klimato bei aplinkos rizika.

KRD 83 straipsnyje nustatyta, kad kompetentingos valdžios institucijos privalo užtikrinti, kad būtų įgyvendinta politika ir procesai, skirti visiems reikšmingiems rinkos rizikos šaltiniams bei rinkos rizikos padariniams nustatyti, vertinti ir valdyti. Kalbant apie rinkos rizikos valdymą, pažymėtina, kad įstaigos turėtų atsižvelgti į tai, kad dėl aplinkos ir klimato rizikos gali pasikeisti finansinių priemonių (pvz., vertybinių popierių, išvestinių finansinių priemonių), produktų ir paslaugų pasiūla ir paklausa ir tai turėtų

⁸⁶ Žr. EBI vidaus valdymo ir rizikos valdymo gairių (EBA/GL/11/2017) 136 dalį.

⁸⁷ Be to, kredito įstaigos, kurios teikia portfelio valdymo ir (arba) finansines konsultacijas, turės laikytis informacijos atskleidimo reikalavimų, nustatytų 2019 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamente (ES) 2019/2088 dėl su tvarumu susijusios informacijos atskleidimo finansinių paslaugų sektoriuje, kurie bus išsamiau aprašyti pasirodysiančiuose techniniuose standartuose.

įtakos jų vertei⁸⁸. Įstaigų, investuojančių į įmones, kurių verslo modeliai laikomi aplinkos požiūriu netvariais, arba kurios yra įsikūrusios geografinėse vietovėse, kuriose gali kilti fizinė rizika, investicijų vertė gali sumažėti dėl pasikeitusių politikos priemonių, rinkos nuotaikų ar technologijų arba dėl ekstremalių meteorologinių reiškinių ar pamažu vykstančių nepalankių klimato sąlygų pokyčių.

Vertindamos savo rinkos riziką, įstaigos į teisės aktais nustatytą prekybos knygą turi įtraukti bent jau riziką, kylančią dėl skolos, nuosavo kapitalo ir su nuosavu kapitalu susijusių finansinių priemonių, taip pat užsienio valiutų kurso pozicijas ir biržos prekių kainos rizikos pozicijas, priskirtas tiek prekybos, tiek bankinei knygai.

Be to, atliekant vertinimą turėtų būti atsižvelgiama į šiuos rinkos rizikos, susijusios su bankinės knygos kredito kainų skirtumo rizika, atsirandančia dėl tikraja verte ir savikaina vertinamų pozicijų, ir rizikos, atsirandančios dėl nuosavybės vertybinių popierių pozicijų, pogrūpius.

Kalbant konkrečiai apie bankinės knygos pozicijų kredito kainų skirtumo rizikos komponentą, įstaigos turėtų įvertinti kredito kainų skirtumo svarbą visiems bendros rinkos rizikos veiksniams. Tai svarbu atsižvelgiant, be kita ko, į tai, kad finansinių priemonių, kurias išleidžia įmonės, priklausančios aplinkos požiūriu netvariais laikomiems sektoriams, ir kurios netaiko visapusiško tvaraus valdymo metodo, vertė gali staiga sumažėti. Lygiai taip pat reikėtų nuolat stebėti nuosavybės vertybinių popierių pozicijų vertę, siekiant įvertinti, ar jų vertę neigiamai paveikė pasikeitęs požiūris į emitento rizikingumą, visų pirma dėl klimato ir aplinkos rizikos.

Įstaigos, kurios specializuojasi prekybos biržos prekėmis srityje, ypatingą dėmesį turėtų skirti galimoms neakivaizdžioms silpnosioms vietoms, įskaitant, be kita ko, tam tikrų biržos prekių, kurios laikomos mažiau tvariomis aplinkos atžvilgiu, kainų ar verčių šuolius.

Be to, įstaigoms būtų patartina stebėti, kaip perėjimo ir fizinė rizika gali daryti poveikį vyriausybėms, dėl kurių įstaigoms gali kilti rizika per jų turimus šių vyriausybių vertybinius popierius.

Atsižvelgiant į specifines rinkos veiklos ypatybes, testavimas nepalankiausiomis sąlygomis galėtų būti naudingas siekiant geriau suprasti ir įvertinti klimato rizikos svarbą įstaigos prekybos ir bankinei knygoms. Įstaigos turėtų vykdyti griežtą testavimo nepalankiausiomis sąlygomis programą. Tokie įstaigos testavimai nepalankiausiomis sąlygomis turėtų padėti spręsti klimato ir aplinkos bei kitų rizikos rūšių problemas.

⁸⁸ Taip pat žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP) 2 ir 7 principus.

6.5 Scenarijų analizė ir testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

11 lūkestis

Įstaigos, patiriančios reikšmingą klimato ir aplinkos riziką, turėtų įvertinti savo testavimų nepalankiausiomis sąlygomis tinkamumą ir įtraukti šią riziką į savo bazinius ir nepalankius scenarijus.

ICAAP metu vykdydamos testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, įstaigos turėtų atlikti savo specifikai pritaikytą nuodugnią savo silpnųjų vietų peržiūrą⁸⁹. Nepalankiausių sąlygų scenarijai turėtų apimti visą reikšmingą riziką, dėl kurios gali sumažėti vidaus kapitalas arba kuri gali daryti poveikį reguliuojamojo kapitalo rodikliams, ir turėtų būti naudojami kaip įstaigos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis programos dalis tiek ekonominiu, tiek normatyviniu požiūriu. Fizinės rizikos atveju įstaigos turėtų rinktis scenarijus, kurie atitinka mokslines klimato kaitos tendencijas, pavyzdžiui, Tarpvyriausybines klimato kaitos komisijos (IPCC) arba Tarptautinės energetikos agentūros (TEA) scenarijus. Visi šie aspektai turėtų būti tinkamai atspindėti įstaigos ICAAP⁹⁰. Atliekant scenarijų analizę ir testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, dėl klimato ir aplinkos rizikos turėtų būti atsižvelgiama bent į šiuos aspektus:

- kaip įstaigą galėtų paveikti fizinė ir perėjimo rizika;
- kaip pagal įvairius scenarijus galėtų kisti klimato ir aplinkos rizika, atsižvelgiant į tai, kad ankstesni duomenys gali ne visiškai atspindėti šią riziką;
- kaip klimato ir aplinkos rizika galėtų pasireikšti trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais, priklausomai nuo svarstomų scenarijų.

Įstaigos turėtų apibrėžti savo rizikos profilio prielaidas ir individualias specifikacijas, taip pat apsvarstyti keletą scenarijų, pagrįstų skirtingais prielaidų deriniais.

Planuodamos kapitalą, įstaigos turėtų įvertinti savo kapitalo pakankamumą pagal patikimą bazinį scenarijų ir konkrečiai įstaigai pritaikytus nepalankius scenarijus.

Nepalankiuose scenarijuose įstaiga turėtų daryti prielaidą, kad susiklostys neįprastos, bet įmanomos aplinkybės, kurių poveikis būtų pakankamai nepalankus įstaigos reguliuojamojo kapitalo rodikliams.

ECB vadove dėl ICAAP numatyta, kad normatyvinė perspektyva turėtų apimti bent trejų ateinančių metų laikotarpį. Be to, savo strateginiuose planuose įstaigos turėtų proporcingai atsižvelgti į pokyčius po šio minimalaus laikotarpio, jeigu jie gali turėti reikšmingą poveikį⁹¹. Įstaigos turėtų apsvarstyti, ar nustatyti ilgesnį klimato ir aplinkos rizikos laikotarpį, atsižvelgdamos į tikimybę, kad ši rizika daugiausia pasireikš vidutiniu

⁸⁹ Žr. EBI vidaus valdymo gairių pagal Direktyvą 2013/36/ES (EBA/GL/2017/11) 140 ir paskesnes dalis ir Gairių dėl SREP tikslais surinktos ICAAP ir ILAAP informacijos (EBA/GL/2016/10) 5.4 ir 6.5 skyrius.

⁹⁰ Žr. KRR 73 straipsnį.

⁹¹ Žr. ECB vadovo dėl vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso (ICAAP) 44 pastraipą ir 22 išnašą.

ir ilguoju laikotarpiais. Ypač ilgesnio laikotarpio perspektyvos galėtų atsispindėti testavime nepalankiausiomis sąlygomis ekonominiu požiūriu.

Rengdamos gaivinimo planų scenarijus, įstaigos turėtų atsižvelgti į klimato poveikio jų verslo linijoms svarbą. Kaip nustatyta Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyvoje⁹², įstaigos turėtų apsvarstyti įvairius rimtų makroekonominių ir finansinių sukrėtimų scenarijus, kad galėtų parengti visapusišką gaivinimo planą. Įstaigos turėtų išbandyti gaivinimo galimybes pagal šiuos scenarijus, kad nustatytų jų veiksmingumą tokiomis atvejais.

6.6 Likvidumo rizikos valdymas

12 lūkestis

Įstaigos turėtų įvertinti, ar dėl jų patiriamos reikšmingos klimato ir aplinkos rizikos galėtų padidėti jų grynosios piniginės išmokos ar sumažėti likvidumo rezervai ir, jeigu taip, turėtų įtraukti šiuos veiksnius į savo likvidumo rizikos valdymo ir likvidumo rezervų kalibravimo procesus.

Remiantis KRD 86 straipsnio 1 dalimi, įstaigos turi turėti patikimas likvidumo rizikos nustatymo, vertinimo, valdymo ir stebėsenos per atitinkamus laikotarpius strategijas, politiką, procesus ir sistemas, kad būtų užtikrinta, kad įstaigos turėtų pakankamo dydžio likvidumo rezervus.

Siekdamos užtikrinti patikimą likvidumo rizikos valdymą, įstaigos turėtų atsižvelgti į tiesioginį arba netiesioginį klimato ir aplinkos rizikos poveikį jų likvidumo pozicijai^{93 94}. Todėl jos turėtų įvertinti, ar klimato ir aplinkos rizika galėtų turėti reikšmingo poveikio grynosioms piniginėms išmokoms arba likvidumo rezervams. Jeigu manoma, kad taip yra, įstaigos turėtų tai įtraukti į savo likvidumo rizikos valdymo ir likvidumo rezervų kalibravimo procesus. Tokie vertinimai turėtų būti orientuoti į ateitį, atliekami remiantis įprastomis bei nepalankiomis sąlygomis ir svarstant visų pirma griežtus, bet tikėtinius scenarijus, kurie gali įvykti kartu, daugiausia dėmesio skiriant pagrindiniams trūkumams. Pavyzdžiui, įstaigos galėtų svarstyti galimybę, kad ypatinga ir rinkai nepalanki situacija gali susidaryti tuo pat metu, kai pasireikš klimato arba aplinkos rizika. Be to, įstaigos galėtų apsvarstyti, kokį poveikį jų likvidumo pozicijai galėtų turėti klimato ar aplinkos rizikos įvykis, turintis įtakos jų likvidumo rezervų vertei. Įstaigos taip pat galėtų apsvarstyti tokios rizikos poveikį regioninėms likvidumo pozicijoms,

⁹² Žr. 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema (BGPD), 5 straipsnio 6 dalį.

⁹³ Tiesiogiai, jei dėl smarkaus fizinio reiškinio klientai išsiimintų pinigus iš savo sąskaitų patirtos žalos atlyginimui finansuoti; dėl to kredito įstaiga būtų priversta parduoti daug turto, kad padengtų šiuos netenkamų pinigų srautus (žr. BaFin, „Guidance Notice on Dealing with Sustainability Risks“ (Gairės dėl tvarumo rizikos valdymo), 2020 m., p. 18). Netiesiogiai, bankai, kurių balansus paveiktų kredito ir rinkos rizika, gali būti nepajėgūs patys refinansuoti ir dėl to galėtų kilti įtampa tarpbankinio skolinimo rinkoje (žr. „The Green Swan“, Tarptautinių atsiskaitymų bankas, 2020 m., p. 28). Be to, bankų likvidumo rizika gali padidėti dėl makroekonominių sukrėtimų, kuriuos sukėlė fizinė ir perėjimo rizika, dėl kurios, pavyzdžiui, yra mažiau vertybinių popierių, į kuriuos galima investuoti.

⁹⁴ Visų pirma žr. 2018 m. lapkričio mėn. ECB vadovo dėl vidaus likvidumo pakankamumo vertinimo proceso (ILAAP) 4 principo iv dalį.

pavyzdžiui, vietos valiutomis, taip pat galimas veiklos ir kitas likvidumo užtikrinimo kliūtis regionams, kuriuose pasireiškia klimato ar aplinkos rizika.

7 Priežiūriniai lūkesčiai dėl informacijos atskleidimo

Siekiant skatinti skaidrumą finansų įstaigose ir prisidėti prie tvarkingo finansų rinkų veikimo, būtina prieiga prie informacijos⁹⁵. Europos reguliavimo sistemoje nustatyti informacijos atskleidimo reikalavimai tam, kad rinkos dalyviai būtų tinkamai informuoti ir galėtų gauti pagrindinę informaciją apie įstaigos kapitalą, riziką ir rizikos pozicijas. Informacijos apie klimato riziką atskleidimas suteikia rinkos dalyviams galimybę pagrįsčiau įvertinti fizinę ir perėjimo riziką. Tai savo ruožtu padės įstaigoms ir investuotojams geriau suprasti finansinius klimato kaitos padarinius.

Taip pat reikėtų pabrėžti, kad ES institucijos pasiekė politinį susitarimą sukurti visos ES tvarių investicijų klasifikavimo sistemą (kitais – taksonomiją). Įstaigų, kurioms taikoma Nefinansinių ataskaitų teikimo direktyva, ateiityje bus prašoma užtikrinti didesnę skaidrumą apie tai, kiek jų vykdoma veikla gali būti laikoma tvaria aplinkos atžvilgiu⁹⁶. Taip pat reikėtų pažymėti, kad Europos Komisija, siekdama sutvirtinti tvarių investicijų pagrindus, planuoja peržiūrėti Nefinansinių ataskaitų teikimo direktyvą^{97 98}.

Informacijos atskleidimo politika ir procedūros

13 lūkestis

Rengdamos pagal teisės aktus privalomas atskleisti informacijos ataskaitas, įstaigos turėtų jose pateikti bent prasmingą informaciją apie klimato ir aplinkos riziką ir pagrindinius jos parametrus, kuriuos jos laiko reikšmingais, vadovaudamosi Europos Komisijos komunikatu „Nefinansinių ataskaitų teikimo gairės. Papildomas dokumentas dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo“.

13.1 lūkestis

Savo informacijos atskleidimo politikoje įstaigos turėtų nurodyti pagrindines aplinkybes, į kurias atsižvelgdamos jos vertina klimato ir aplinkos rizikos reikšmingumą, taip pat informacijos atskleidimo dažnumą ir būdus. KRR 431 ir paskesniuose straipsniuose reikalaujama, kad įstaigos viešai atskleistų tik tą informaciją, kuri yra reikšminga ir nėra priklausanti nuosavybės teise ar konfidenciali. KRR 432 straipsnyje nustatyta, kad informacija laikoma reikšminga, jei jos nepateikimas arba iškraipymas galėtų pakeisti arba turėti įtakos ekonominių

⁹⁵ Žr. EBI gairių dėl informacijos reikšmingumo, priklausymo nuosavybės teise ir konfidencialumo ir dėl informacijos atskleidimo dažnumo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 432 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 433 straipsnį III antraštinę dalį.

⁹⁶ Žr. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti pasiūlymą (14970/19).

⁹⁷ Žr. 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/95/ES, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2013/34/ES nuostatos dėl tam tikrų didžiųjų įmonių ir grupių nefinansinės ir įvairovės informacijos atskleidimo.

⁹⁸ Pagal KRR2 449a straipsnį, didelės įstaigos, kurių vertybiniai popieriai yra viešai kotiruojami, taip pat turės atskleisti informaciją apie aplinkos, socialinę ir valdymo riziką nuo 2022 m. birželio mėn.

sprendimų priėmimui⁹⁹. Šiuo tikslu įstaigos „turi taikyti savo atskleidžiamos informacijos tinkamumo, įskaitant jos patikrinimą ir dažnumą, įvertinimo politiką“¹⁰⁰. Šioje informacijos atskleidimo politikoje turėtų būti apibrėžtas klimato rizikos reikšmingumo įvertinimo būdas¹⁰¹. Šiuo tikslu EBI gairėse teigiama, kad vertindamos tam tikros informacijos reikšmingumą, įstaigos turėtų skirti ypatingą dėmesį ne tik savo verslo modeliui, ilgalaikiai strategijai ir bendram rizikos profiliui, bet ir ekonominės bei politinės aplinkos poveikiui, numanomam informacijos svarbos vartotojams lygiui ir sąsajai su naujausiais rizikos pokyčiais ir informacijos atskleidimo poreikiais¹⁰².

Remiantis EBI gairėmis, nėra bendrų reikšmingumo ribų¹⁰³. Todėl klimato ir aplinkos rizikos reikšmingumo įvertinimas turėtų būti atliekamas naudojant tiek kokybinę, tiek kiekybinę informaciją ir tinkamai atsižvelgiant į reputacijos ir įsipareigojimų riziką, susijusią su įstaigos poveikiu klimatui ir aplinkai. Įstaigoms taip pat primenama Europos Komisijos rekomendacija per anksti nelaikyti klimato rizikos nereikšminga dėl to, kad ji gali pasireikšti per ilgesnį laikotarpį¹⁰⁴. Įstaigoms primenama, kad informacijos apie reikšmingą riziką atskleidimas turi atitikti KRR 433, 434, ir 434a straipsnių nuostatas.

13.2 lūkestis

Jeigu įstaiga mano, kad klimato rizika yra nereikšminga, ji turėtų dokumentuoti šį sprendimą, tokį vertinimą pagrįsdama turima kokybine ir kiekybine informacija. Remiantis KRR 432 straipsnio 1 dalimi, informacija laikoma reikšminga, jei jos neatskleidimas arba netinkamas pateikimas galėtų pakeisti vartotojo, kuris remiasi tokia informacija priimdamas ekonominio pobūdžio sprendimus, vertinimą arba sprendimą arba padaryti jiems įtaką. Be to, EBI gairėse nustatyta, kad įstaiga, nusprendusi neatskleisti informacijos ar reikalavimų dėl nereikšmingumo, turėtų aiškiai nurodyti šį faktą¹⁰⁵.

13.3 lūkestis

Kai įstaigos atskleidžia skaičius, parametrus ir siektinus dydžius kaip reikšmingus, jos turėtų atskleisti arba nurodyti susijusią metodiką, apibrėžtis ir kriterijus¹⁰⁶. Visų pirma tai taikoma tais atvejais, kai institucijos įsipareigoja prisidėti prie su klimatu ir aplinka susijusių tikslų; tokiu atveju ECB taip pat tikisi, kad jos pateiks išsamią viso subjekto poveikio apžvalgą. ECB įvertino, kad dabar atskleidžiama informacija yra skirtinga ir dalinė, kai kuriais atvejais daugiausia dėmesio skiriama įsipareigojimams dėl tam tikros veiklos (ne)finansavimo, pakankamai aiškiai

⁹⁹ Šiame skirsnyje aprašyti lūkesčiai susiję tik su įstaigoms taikomais teisės aktais nustatytais informacijos atskleidimo reikalavimais ir jokių būdu netaikomi esamiems apskaitos standartams.

¹⁰⁰ Žr. KRR 431 straipsnio 3 dalį.

¹⁰¹ Pagal KRR 431 straipsnio 3 dalį ir remiantis paaiškinimu EBI gairėse, reikšmingumo sąvoka reiškia, kad reikia atskleisti elementus, kurių nėra aiškiai reikalaujama pagal konkrečias KRR nuostatas.

¹⁰² Žr. EBI gaires dėl informacijos reikšmingumo, priklausymo nuosavybės teise ir konfidencialumo ir dėl informacijos atskleidimo dažnumo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 (p. 17) 432 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 433 straipsnį.

¹⁰³ Žr. EBI gaires dėl informacijos reikšmingumo, priklausymo nuosavybės teise ir konfidencialumo ir dėl informacijos atskleidimo dažnumo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 (p. 4) 432 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 433 straipsnį.

¹⁰⁴ Žr. Europos Komisijos komunikatą „Gairės dėl nefinansinių ataskaitų teikimo. Priedas dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo“.

¹⁰⁵ Žr. EBI gairių dėl informacijos reikšmingumo, priklausymo nuosavybės teise ir konfidencialumo ir dėl informacijos atskleidimo dažnumo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 432 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 433 straipsnį 19 dalis

¹⁰⁶ Remiantis KRR 432 straipsnio 1 dalimi, „informacija laikoma esmine, jei jos neatskleidimas arba netinkamas pateikimas galėtų pakeisti vartotojo, kuris remiasi tokia informacija priimdamas ekonominio pobūdžio sprendimus, vertinimą arba sprendimą arba padaryti jiems įtaką“.

nenurodant naudojamų ribų ir apimamų portfelių. Įstaigos raginamos ne tik prisidėti prie su klimatu ir aplinka susijusių tikslų įgyvendinimo, bet ir pateikti išsamią ir prasmingą su tuo susijusią informaciją. Įstaigos, įsipareigojančios nutraukti arba apriboti tam tikrų pramonės šakų ar veiklos finansavimą pagal specialią finansavimo politiką, turėtų atskleisti tokios veiklos apibrėžtį ir susijusius tikslus, nurodydamos datas ir neapmokėtus kiekius pagal geografines teritorijas. Be to, įstaigos turėtų informuoti apie pažangą, padarytą siekiant šių tikslų, apie vidaus stebėsenos valdymą, taip pat apie atitinkamus metodinius aspektus, visų pirma kriterijus, pagal kuriuos nustatomos sandorio šalys, kurioms taikoma finansavimo politika, ir apie atitinkamų verslo ryšių apimtį. Teikdamos ataskaitas apie savo indėlį siekiant aplinkosaugos tikslų, įstaigos taip pat turėtų atsižvelgti į visas verslo linijas ir jų pozicijas kartu.

1 pav.

Su klimatu susijusios finansinės informacijos atskleidimo darbo grupės (TFCD) rekomendacijos

Vidaus valdymas	Strategija	Rizikos valdymas	Parametrai ir siektini dydžiai
Atskleisti, kaip organizacija valdo klimato riziką ir galimybes.	Atskleisti esamą ir galimą klimato rizikos ir galimybių poveikį organizacijos veiklai, strategijai ir finansų planavimui, jei tokia informacija yra reikšminga.	Atskleisti, kaip organizacija nustato, vertina ir valdo klimato riziką.	Atskleisti parametrus ir siektinus dydžius, naudojamus aktualiai klimato rizikai ir galimybėms vertinti ir valdyti, jei tokia informacija yra reikšminga.

Rekomenduojamas informacijos atskleidimas			
a) Apibūdinti, kaip valdyba prižiūri klimato riziką ir galimybes.	a) Apibūdinti organizacijos identifikuotą klimato riziką ir galimybes trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiams.	a) Apibūdinti organizacijos klimato rizikos nustatymo ir įvertinimo procesus.	a) Atskleisti parametrus, pagal kuriuos organizacija, vadovaudamasi savo strategija ir rizikos valdymo procesu, vertina klimato riziką ir galimybes.
b) Apibūdinti vadovybės vaidmenį vertinant ir valdant klimato riziką ir galimybes.	b) Apibūdinti klimato rizikos ir galimybių poveikį organizacijos veiklai, strategijai ir finansų planavimui.	b) Apibūdinti organizacijos klimato rizikos valdymo procesus.	b) Atskleisti pirmo, antro ir, jei aktualu, trečio lygio šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją ir su tuo susijusią riziką.
	c) Apibūdinti organizacijos strategijos atsparumą pagal įvairius su klimatu susijusius scenarijus, įskaitant 2°C ar mažesnio rodiklio scenarijų.	c) Apibūdinti, kaip organizacijos klimato rizikos nustatymo, įvertinimo ir valdymo procesai integruoti į įstaigos bendrą rizikos valdymą.	c) Apibūdinti, pagal kokius siektinus dydžius organizacija valdo klimato riziką ir galimybes ir kaip jai sekasi šiuos siekius įgyvendinti.

Šaltinis: TFCD.

Apie klimato ir aplinkos riziką atskleidžiamos informacijos turinys

13.4 lūkestis

Įstaigos turėtų atskleisti informaciją apie klimato riziką, kuri yra finansiškai reikšminga pagal Europos Komisijos komunikatą „Gairės dėl nefinansinių ataskaitų teikimo. Papildomas dokumentas dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo“. Į šį papildomą dokumentą įtrauktos su klimatu susijusios finansinės informacijos atskleidimo darbo grupės (TFCD) rekomendacijos ir pateikiamos gairės, atitinkančios nefinansinės informacijos atskleidimo direktyvos nuostatas. Informacija, kuri turėtų būti atskleista, apima penkis pagrindinius aspektus: verslo modelį, politiką ir išsamaus patikrinimo procesus, rezultatus, riziką ir rizikos valdymą bei pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius. Šiuo atžvilgiu įstaigoms yra primenami ECB lūkesčiai, susiję su jų verslo modeliu ir strategija, vidaus valdymu ir rizikos valdymu, kaip nustatyta šiame vadove.

13.5 lūkestis

Visų pirma įstaigos turėtų atskleisti įstaigos pirmo, antro ir trečio lygio šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją¹⁰⁷ visos grupės lygiu. Įstaigos raginamos taikyti, nepažeidžiant šiltnamio efektą sukeliančių dujų protokolo nuostatų¹⁰⁸, kaip nustatyta Europos Komisijos papildomame dokumente, taikyti išsamų išmetamo anglies dioksido kiekio matavimo metodą. Pavyzdžiui, kiekvieno atskiro projekto atveju gali būti išmatuojamas didelių įmonių portfelių taršos anglies dioksidu intensyvumas. Nekilnojamojo turto portfelių atveju gali būti matuojamas kiekvieno nekilnojamojo turto objekto faktinis energijos suvartojimas arba nustatoma energijos efektyvumo klasė. Įstaigos turėtų atskleisti arba nurodyti naudotas metodikas ir padarytas prielaidas. Įstaigos turėtų atskleisti¹⁰⁹:

- su anglies dioksidu susijusio turto sumą arba procentinę dalį kiekviename portfelyje milijonais eurų arba kaip dabartinės portfelio vertės procentinę dalį ir, kiek įmanoma, tiksliausią prognozuojamą šios sumos arba procentinės dalies per visą planavimo laikotarpį įvertį;
- kiekvieno portfelio vidutinį svertinį taršos anglies dioksidu intensyvumą, jei turima duomenų arba tai galima pagrįstai įvertinti, ir, kiek įmanoma, tiksliausią prognozuojamą šio vidutinio svertinio taršos anglies dioksidu intensyvumo per visą planavimo laikotarpį įvertį;
- pozicijų apimtį pagal sandorio šalies sektorių ir, kiek įmanoma, tiksliausią prognozuojamą šios apimties per visą planavimo laikotarpį įvertį;
- kredito rizikos pozicijas ir įkaito apimtį pagal geografinę vietovę ir (arba) šalį, kurioje vykdoma veikla arba yra įkaitas, nurodant šalis ir (arba) geografines vietas, kuriose yra didelė fizinė rizika.

13.6 lūkestis

Įstaigos turėtų atskleisti savo strategijos nustatymo ir rizikos valdymo tikslais naudojamus pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius ir pagrindinius rizikos

¹⁰⁷ ECB supratimu, 3 lygio emisija apima institucijos turto emisijas (finansuojamas emisijas).

¹⁰⁸ Žr. [Greenhouse Gas Protocol](#) (Protokolą dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų).

¹⁰⁹ Žr. Europos Komisijos komunikato „Gairės dėl nefinansinių ataskaitų teikimo. Papildomas dokumentas dėl su klimatu susijusios informacijos teikimo“ 1 priedą.

rodiklius, taip pat savo dabartinius veiklos rezultatus pagal šiuos rodiklius.

Pagal Europos Komisijos priedą ir EBI pagrindines politikos gaires, įstaigos turėtų atskleisti naudotus parametrus, įskaitant atitinkamus siektinus dydžius ir dabartinius įstaigos veiklos rezultatus, palyginti su šiais dydžiais. Remdamasi pirmiau minėtais rodikliais, įstaiga turėtų apibūdinti savo strategijos atsparumą trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais, atsižvelgdama į įvairius su klimatu susijusius scenarijus.

13.7 lūkestis

Įstaigos turėtų nuodugnai išnagrinėti poreikį atskleisti daugiau informacijos.

ECB ragina finansų įstaigas žiūrėti plačiau į informacijos apie aplinkos riziką atskleidimą. Juk rizika finansų įstaigoms kyla dėl įvairių aplinkos veiksnių, pavyzdžiui, vandens trūkumo, biologinės įvairovės nykimo, išteklių trūkumo ir taršos. Kadangi informacijos atskleidimo sistemos ir rinkos dalyvių poreikiai šioje srityje sparčiai kinta, įstaigoms primygtinai rekomenduojama gerinti informacijos atskleidimą.

11 intarpas

Stebima praktika. Informacijos atskleidimo suderinimo su TCFD rekomendacijomis apžvalga

ECB stebėjo banką, kuris schematiškai parodo savo informacijos atskleidimo suderinimą su atskiromis TCFD rekomendacijomis. Lentelėje nurodyti atitinkami ir konkretūs skyriai, kuriuose atskleista informacija, kaip rekomenduojama TCFD.

A lentelė

Schematinė apžvalgos lentelė

Kategorija	TCFD rekomendacija	Nuoroda į įstaigų atskleistą informaciją
Valdymas	a) Apibūdinti, kaip valdyba prižiūri klimato riziką ir galimybes.	X dokumentas, p. ABC
	b) Apibūdinti vadovybės vaidmenį vertinant ir valdant klimato riziką ir galimybes.	X dokumentas, p. ABC
Strategija	a) Apibūdinti organizacijos identifikuotą klimato riziką ir galimybes trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais.	Y dokumentas, p. ABC
	b) Apibūdinti klimato rizikos ir galimybių poveikį organizacijos veiklai, strategijai ir finansų planavimui.	Y dokumentas, p. ABC
	c) Apibūdinti organizacijos strategijos atsparumą pagal įvairius su klimatu susijusius scenarijus, įskaitant 2°C ar mažesnio rodiklio scenarijų.	X dokumentas, p. ABC
Rizikos valdymas	a) Apibūdinti organizacijos klimato rizikos nustatymo ir įvertinimo procesus.	Z dokumentas, p. ABC
	b) Apibūdinti organizacijos klimato rizikos valdymo procesus.	Z dokumentas, p. ABC
	c) Apibūdinti, kaip organizacijos klimato rizikos nustatymo, įvertinimo ir valdymo procesai integruoti į įstaigos bendrą rizikos valdymą.	Z dokumentas, p. ABC Z dokumentas, p. ABC
Parametrai ir siektini dydžiai	a) Atskleisti parametrus, pagal kuriuos organizacija, vadovaudamasi savo strategija ir rizikos valdymo procesu, vertina klimato riziką ir galimybes. Apibūdinti organizacijos klimato rizikos valdymo procesus.	X dokumentas, p. ABC
	b) Atskleisti pirmo, antro ir, jei aktualu, trečio lygio šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją ir su tuo susijusią riziką.	X dokumentas, p. ABC
	c) Apibūdinti, pagal kokius siektinus dydžius organizacija valdo klimato riziką ir galimybes ir kaip jai sekasi šiuos siekius įgyvendinti.	Y dokumentas, p. ABC

Šaltiniai

ACPR, „Analysis and synthesis: French banking groups facing climate change-related risks“ (Analizė ir sintezė: Klimato kaitos riziką patiriančių Prancūzijos bankų grupės), 2019 m.

BaFin, „Guidance Notice on Dealing with Sustainability Risks“ (Gairės dėl tvarumo rizikos valdymo), 2019 m.

DNB, „Waterproof? An exploration of climate risks for the Dutch financial sector“ (Nepažeidžiama? Klimato rizikos Nyderlandų finansų sektoriui analizė), 2017 m.

DNB, „An energy transition risk stress test for the financial system of the Netherlands“ (Nyderlandų perėjimo prie kitų energijos išteklių rizikos finansų sistemai testavimas nepalankiausiomis sąlygomis), 2018 m.

DNB, „Values at risk? Sustainability risks and goals in the Dutch financial sector“ (Vertės pokyčio rizika. Tvarumo rizika ir tikslai Nyderlandų finansų sektoriuje), 2019 m.

DNB, „Integration of climate-related risk considerations into banks' risk management“, *Good Practice document*, (Gerosios praktikos dokumentas – Klimato rizikos integravimas į bankų rizikos valdymą), 2019 m.

EBI, „Action Plan on Sustainable Finance“ (Tvaraus finansavimo veiksmų planas), 2019 m.

ECB, „Financial Stability Review“ (Finansinio stabilumo apžvalga), 2019 m. gegužės mėn.

EAA, „Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012: An indicator-based report“ (Klimato kaita, poveikis ir pažeidžiamumas Europoje 2012 m.: rodikliais pagrįsta ataskaita), 2012 m.

ESRV, „Too late, too sudden: Transition to a low-carbon economy and systemic risk“ (Per vėlai ir per staigiai. Perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir sisteminė rizika), 2016 m.

IRENA, „Stranded assets and renewables. How the energy transition affects the value of energy reserves, buildings and capital stock“ (Neišnaudotas turtas ir atsinaujinantieji energijos ištekliai. Kaip perėjimas prie kitų energijos išteklių veikia energijos atsargų, pastatų ir kapitalo vertę), 2017 m.

NGFS, „A call for action: Climate change as a source of financial risk“ (Metas veikti. Klimato kaita – finansinės rizikos šaltinis), 2019 m.

NGFS, „Technical supplement to the First NGFS comprehensive report“ (Pirmosios NGFS išsamios ataskaitos techninis priedas), 2019 m.

NGFS, „Guide for Supervisors: Integrating climate-related and environmental risks in prudential supervision“ (Gairės priežiūros institucijoms: Klimato ir aplinkos rizikos integravimas į prudencinę priežiūrą), rengiama.

NGFS, „Requirements for scenario-analysis“ (Reikalavimai scenarijaus analizei), rengiama.

EBPO, „Guidelines for Multinational Enterprises“ (Rekomendacijos daugiašalėms įmonėms), 2019 m.

EBPO, „The economic consequences of climate change“ (Klimato kaitos ekonominės pasekmės), 2015 m.

EBPO, „Due Diligence for Responsible Corporate Lending and Securities Underwriting - Key considerations for banks implementing the OECD Guidelines for Multinational Enterprises“ (Išsamus atsakingo įmonių skolinimo ir vertybinių popierių platinimo tikrinimas. Pagrindiniai aspektai bankams, įgyvendinantiems EBPO rekomendacijas daugiašalėms įmonėms), 2019 m.

TCFD, „Technical supplement: The Use of Scenario Analysis in Disclosure of Climate-related Risks and Opportunities“ (Techninis priedas. Scenarijų analizės naudojimas atskleidžiant informaciją apie su klimatu susijusią riziką ir galimybes), 2017 m.

© Europos Centrinis Bankas, 2020 m.

Pašto adresas 60640 Frankfurtas prie Maino, Vokietija
Telefonas +49 69 1344 0
Svetainė www.ecb.europa.eu

Visos teisės saugomos. Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.